БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • № 166 (19.837). • 1987 йил 21 июль, сешанба • Баҳоси 3 тийин.

КПСС XXVII СЪЕЗДИ ҚАРОРЛАРИНИ АМАЛГА ОШИРАМИЗ!

КАПИТАЛ ҚУРИЛИШДАГИ ҚОЛОҚЛИКНИ БАРТАРАФ ЭТАЙЛИК, РЕЗЕРВЛАРДАН ТЎЛИҚРОҚ ФОЙДАЛАНАЙЛИК

18 июль куни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетида бўлиб ўтган республика кенгашида капитал қурилишдаги сурункали қолоқликка барҳам бериш, тармоқни узоққа чўзилган танг аҳволдан тезроқ халос этиш учун нималар қилиш зарурлиги тўғрисидаги масалалар муҳокама қилинди. Кенгашда партия ва совет ходимлари, министрликлар ва идораларнинг, йирик қурилиш ташкилотларининг раҳбарлари иштирок этдилар.

КПСС Марказий Комитетининг июнь Пленуми барча совет кишилари олдига экономикамизни тубдан яхшилашга қаратилган жанговар ҳаракат программасини қўйди. Қурилиш комплекси экономикамизда етакчи ўринлардан бирини эгаллайди. Ҳолбуки, республикада биринчи ярим йилликда капитал қурилиш плани асосий кўрсаткичларининг биронтаси ҳам бажарилмади. Бунинг устига, асосий фондларни, уй-жойларни, социал-маиший объектларни фойдаланишга топшириш борасидаги кўрсаткичлар ўтган йилнинг шу давридагига қараганда ёмонроқ бўлди.

Қорақалпоғистон автоном республикасида, Жиззах, Навоий, Сурхондарё, Сирдарё, Тошкент областларида ва Тошкент шаҳрида капитал қурилиш соҳасида жиддий қолоқликка йўл қўйилди, ярим йиллик қурилиш программасининг асосий кўрсаткичларидан биронтаси ҳам бажарилмади.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари М. С. Горбачев яқинда КПСС Марказий Комитетида оммавий ахборот воситалари ва ижодий союзларнинг раҳбарлари билан бўлиб ўтган учрашувда қуйидагиларни таъкидлади: қайта қуришнинг шундай масалалари борки, уларни ҳал этиш учун бир икки беш йиллик, баъзилар учун эса уч беш йиллик ҳам керак бўлишини, яъни булар мамлакат қиёфасини ўзгартириб юбориши лозим бўлган ғоят катта аҳамиятга молик туб масалалар эканлигини одамлар тушунмоқдалар. Лекин биринчи навбатдаги масалалар, шу жумладан уй-жой масаласи каби масалалар ҳам борки, одамлар бунда нималар ўзгараётганига, нималар қўшилаётганига, уй-жойлар қандай барпо этилаётганига қараб мамлакатда, республикада, областда, районда ёки шаҳарда қайта қуриш қандай бораётганлиги тўғрисида фикр юритадилар.

Республикада уй-жойларни фойдаланишга топшириш ярим йиллик плани фақат 95 процент бажарилди, йиллик ҳажмнинг атиги 41 проценти миқдорида уй-жой фойдаланишга топширилди. Андижон, Жиззах, Навоий, Сурхондарё, Тошкент ва Хоразм областларида эса бундан ҳам кам.

Халқ депутатлари маҳаллий Советларининг, шу жумладан улар буюртмачи бўлган уй-жой қурилиш кооперацияси йўли билан уй-жойларни фойдаланишга топширишда айниқса катта қолоқликка йўл қўйилди. Масалан, Навоий область ижроия комитетининг буюртмасига биноан уй-жойларни фойдаланишга топшириш йиллик плани атиги 33 процент, Хоразм область ижроия комитетининг буюртмасига биноан — 32 процент, Жиззах область ижроия комитетининг буюртмасига биноан — 27 процент. Сурхондарё область ижроия комитетининг буюртмасига биноан эса 26 процент бажарилди. Уй-жой-қурилиш кооперацияси учун уй-жойлар бундан ҳам баттар қурилмоқда. Тошкент областида уй-жойларни фойдаланишга топшириш йиллик плани атиги 24 процент, Сирдарё областида — 19, Қорақалпоғистон Автоном Республикасида —8, Навоий областида эса— 4,5 процент бажарилган. Шундай қилиб, уй-жойларни фойдаланишга топшириш борасидаги ишларнинг ҳамма оғирлиги иккинчи ярим йилликка ва асосан декабрь ойига қолдирилмоқда, бу эса уларни фойдаланишга топшириш йиллик планини бажарилишини барбод этиши мумкин. Масалан, Самарқандда тўққиз қаватли уйни фойдаланишга топшириш сурункасига уч йилдан буён планга киритилмоқда. Бироқ, эски иморатлар июнь ойидагина бузиб ташланди. Нормалар бўйича эса бундай уйни барпо этиш учун 13 ой талаб қилинади.

Марғилонда совутиш камераларини етказиб бериш таъминланмаганлиги сабабли поликлиникани ишга тушириш барбод этилди, Бухорода эса қозонхона учун ускуналарнинг йўқлиги сабабли касалхонанинг терапия корпуси очилмади. Бундай нохуш мисолларни кўплаб келтириш мумкин.

Мактабларни фойдаланишга топшириш планини бажариш ҳамма жойда барбод этилди. Ана шу мактабларнинг ҳаммасини биринчи ярим йилликда фойдаланишга топшириш керак эди, аммо Ўзбекистон ССР Госплани, Госснаби, Маориф министрлиги, шунингдек Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети ва область ижроия комитетлари уларни ускуна ва анжомлар билан таъминлаш тўғрисида ўз вақтида ўйламадилар, бу ишга масъулиятсизлик билан муносабатда бўлдилар, шу мактабларга кўп миқдорда доскалар, парталар, стол ва стуллар, физика ва химия кабинетлари учун ускуналар, ўқув устахоналари учун станоклар, дастгоҳлар ва асбобларни ҳамда кўргазмали ўқув қуролларини ҳатто учинчи ва тўртинчи кварталларда етказиб беришни планлаштирдилар. Шу боисдан мактабларнинг кўпгина тайёр бинолари бўм-бўш турибди.

Ҳунар-техника таълими билим юртларини, бир қанча болалар муассасалари ҳамда даволаш муассасаларини фойдаланишга топширишда ҳам худди шундай вазият вужудга келди. Уларнинг буюртмачилари — Ўзбекистон ССР Ҳунар-техника таълими давлат комитети ва халқ депутатлари Советларининг ижроия комитетлари ҳам ушбу масалаларнинг кўпини ўз вақтида ҳал этмадилар.

Капитал қурилишдаги ва республика Давлат агросаноат комитети системасида ишлаб чиқариш объектларини, уй-жойлар, мактаблар, болалар муассасалари ҳамда даволаш муассасаларини фойдаланишга топширишдаги ниҳоятда қониқарсиз вазият биринчи ярим йиллик план бажарилишининг барбод бўлишига таъсир қилди. Бу системага қарашли саккизта паррандачилик фабрикасида янги қувватлар, 135 минг квадрат метр уй-жой, шу жумладан хўжалик ҳисоби йўли билан давлат маблағлари ҳисобидан 31 минг квадрат метр, уй-жой-қурилиш кооперацияси учун 37 минг квадрат метр ва пудрат усулида якка тартибда иморат қурувчилар учун 67 минг квадрат метр уй-жой фойдаланишга топширилмади, Республиканинг барча колхозлари атиги 35 минг квадрат метр уй-жой барпо этишни кўзда тутган, бу эса шу колхозларнинг ҳар бирига ҳисоблаганда икки хонали квартирадан ҳам камроқ тўғри келади.

Агросаноат системасида қишлоқларда якка тартибдаги иморат қурувчиларнинг уй-жой қурилишига мутлақо қониқарсиз раҳбарлик қилинмоқда, марказда ва жойларда уларга ер участкаларини ва лойиҳа-смета ҳужжатларини расмийлаштиришда, уларни бинокорлик материаллари билан таъминлашда ёрдам бериш учун тегишли хизматлар йўқ.

Бу ишларга ҳеч ким бош-қош бўлмаяпти. Колхоз ва совхозларнинг кучлари билан хўжалик усулида уй-жой қурилиши ривожлантирилмаяпти, колхоз ва совхозларда қурилиш бригадалари, участкалари ёки бошқармаларини ташкил этиш таъминланмаган.

Ана шу масалаларнинг ҳаммаси дарҳол ҳал этилиши зарур. Республика агросаноатида, шунингдек область ва район агросаноатларида, колхозлар ва совхозларда буюртмачи хизматларини ташкил этиш пайти келди. Колхоз ва совхозларнинг кучлари билан хўжалик усулида якка тартибда иморат қурувчилар учун уй-жойлар барпо этишни ташкил қилиш, бунинг учун қурилиш бригадалари, участкалари, бошқармаларини тузиш керак. Бу қандай наф беради? Бундай қурилиш қишлоқ аҳолисига анча арзонга тушади — жойларда уй-жой проблемасини ҳал этиш учун колхоз ва совхозларнинг ўзлари бевосита жавобгар бўладилар.

Биринчи ярим йилликда бир қанча йирик ишлаб чиқариш қувватларини, шу жумладан халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқарадиган қувватларни ишга тушириш таъминланмади. Масалан, «Самарқандхимстрой» тресги (бошқарувчиси А. А. Ким) ва Самарқанд монтаж ташкилотларининг коллективлари Самарқанд трикотаж фабрикасини белгиланган муддатда ишга туширмадилар, «Андижанирстрой» тресги коллективи (трест бошқарувчиси А. И. Исломов), Олтинкўл трикотаж фабрикасини, «Ферганаагропромстрой-1» бирлашмасининг (бошқарувчиси Э. Р. Бобоев) қишлоқ қурувчилари — Фарғона тўқимачилик комбинатининг Тошлоқ районидаги филиалини, «Джизакагропромстрой-3» тресги (бошқарувчиси Х. П. Нарзиқулов) эса Ульяново шаҳридаги ғишт заводини белгиланган муддатда ишга туширишмади.

Главсредазирсовхозс т р о й ташкилотларининг коллективлари Тошкент мотор заводи ва Жиззах аккумулятор заводида янги ишлаб чиқариш қувватларини, Навоий қурилиш бошқармасининг коллективи эса гербицидлар ишлаб чиқариш комплексини ишга туширишни барбод қилдилар ва ҳоказо.

Умуман Главташкентстрой (бошлиғи К. П. Дудин), Ўзбекистон ССР Қурилиш министрлиги трестларининг қарийб ярми, шу жумладан «Спецэлеватормель с т р о й» (бошқарувчиси В. Г. Волков) ва «Узспецстрой» (бошқарувчиси П .М. Шелков) каби трестлар пудрат ишлари планини мунтазам суръатда уддалай олишмаяпти, Узагропромстрой область бирлашмалари ва трестларининг 69 проценти, шу жумладан Тошкент областидаги учта бирлашманинг ҳаммаси ярим йиллик программани уддаламади. Улар машинасозлик, қайта ишлаш, махсус тармоқлар ва енгил саноатнинг ишга тушириладиган бир қанча объектлари қурилишида жиддий қолоқликка йўл қўйдилар.

Ташкилотлар ва корхоналар қурилиш-монтаж ишлари планини хўжалик усулида республикадаги ўртача даражадан паст бажармоқдалар. Бу ишга масъулиятсиз муносабатда бўлинганлиги сабабли, масалан, Самарқанддаги «Красний двигатель» заводининг коллективи хўжалик усули билан йиллик планни атиги 3 процент, Тошкент агрегат заводининг коллективи — 9 процент бажарди, республика Бинокорлик материаллари саноати министрлиги системасида эса 7 процент, Ўзбекистон ССР Нашриёт, полиграфия ва китоб савдоси ишлари давлат комитетида — 12, Ўзбекистон ССР Ўрмон хўжалиги министрлигида эса 19 процент бажарилди.

Экономика ғоят муҳим тармоғининг танг аҳволдан қутулишига нима халақит беряпти, мавжуд проблемалар нима учун шундай секинлик билан ҳал этилмоқда?

Кейинги вақтларда партия ва совет органлари қурилиш комплексига эътиборни кучайтирдилар. Бу соҳада тартиб ва интизом ўрнатилмоқда. Аммо шу қадар зарур ўзгартишлар секинлик билан амалга оширилмоқда.

Сусткашлик, янги, илғор нарсалардан чўчиш, давр талаб этаётганидек ишлашни истамаслик бунга таъсир қилмоқда.

Қурилиш ташкилотларининг айрим раҳбарлари қўшиб ёзиш ва кўзбўямачилик учун қаттиқ жазоландилар, партия сафидан ўчирилдилар. Бироқ қурилиш-монтаж ташкилотларининг кўпгина раҳбарлари, халқ депутатлари Советлари ижроия комитетларининг ходимлари янги шароитларда ишлашга тайёр эмас эканлар. Улар ўзларини бошқа бир чеккага урдилар — ҳар нарсадан ҳадиксираб, турли баҳоналарни рўкач этадиган ва қуриб битказилган объектларни қабул қилмайдиган бўлиб қолдилар. Бунга тоқат қилиш мумкин эмас. Ишга тушириладиган комплексларнинг ўз вақтида келишиб олинишини, ускуналар ва махсус материаллар етказиб берилишини таъминламаётган буюртмачи корхоналар ва ташкилотлар бир қанча раҳбарларининг масъулиятсиз муносабати сабабли кўп жиҳатдан ярим йиллик планнинг барбод бўлишига йўл қўйилди.

Масалан, Тошкент мотор заводида биринчи ярим йилликда йилига мингта мотор ишлаб чиқарувчи янги қувватларни ишга тушириш керак эди. Аммо завод раҳбарлари сўнгги пайтда лойиҳани ва машина-ускуналар составини ўзгартирдилар. Натижада уларни ишга тушириш барбод этилди. Бундай мисоллар эса оз эмас.

Социалистик корхона тўғрисидаги Қонун келгуси йилдан бошлаб кучга киради. Барча заводлар ва фабрикалар, комбинатлар ва бирлашмалар, колхоз ва совхозлар хўжалик юритишнинг янги формасига ўтадилар, ўзини-ўзи маблағ билан таъминлаш шу янги форманинг асосини ташкил этади. Шу муносабат билан уларни иқтисодий ва социал ривожлантириш учун фондларни тузиш принципининг ўзи ҳам ўзгартирилади. Илгари корхоналар шу мақсадлар учун давлат бюджетидан марказлаштирилган тартибда капитал маблағ олиб турган бўлса, эндиликда улар хўжалик юритишнинг янги формаси шароитида ишлаб топган маблағларнигина шунга сарфлайдилар.

Капитал маблағ жамғаришнинг худди шундай принципи маҳаллий Советларга ҳам ёйилади. Маҳаллий Советлар ўз бюджетига маблағни ўзларининг территориясида жойлашган корхоналар ва бирлашмаларнинг фойдасидан бериладиган ажратмалардан олиб турадилар. Давлат бюджетидан эса маблағлар умумдавлат аҳамиятига молик вазифаларни ҳал этиш учунгина ажратиб берилади.

Аввалига маблағларни ундириб олиш, объектни планга киритиш, қурилишга киришиш керак, шундан кейингина умуман шу объектни қуришнинг ҳожати бормиди ва у қанчага тушди, деган масалаларни аниқлаш принципи илгари амал қилиб келган бўлса, эндиликда коллективларнинг ўзлари уларга янги объект кераклиги ёки керак эмаслигини, уни қандай — пудрат ёки хўжалик усулида барпо этиш кераклигини ҳал қиладиган бўладилар. Хуллас, буйруқ бериш, тазйиқ ўтказиш каби бошқариш методларига тоқат қилмайдиган янги система ишлай бошлайди.

1987—1989 йилларда барча қурилиш-монтаж ташкилотлари қайси тармоққа мансублигидан қатъи назар тўла хўжалик ҳисобига ва ўзини-ўзи маблағ билан таъминлашга ўтади. Шу боисдан ҳозир иқтисодий бошқариш методлари алоҳида муҳим аҳамият касб этмоқда. Буюртмачилар билан шартнома муносабатларини такомиллаштиришдан бошлаш керак. Ҳозиргача пудрат шартномаси шу ўзаро муносабатларни белгилаб берувчи ўзига хос ҳужжат бўлиб қолгани йўқ. Бутун фаолиятнинг пировард натижаси ҳам буюртмачи билан шартнома муносабатлари қандай шаклланишига боғлиқ бўлади. Қурилиш-монтаж ташкилотлари фойда оладилар ёки улар абгор бўлиб қоладилар. Хўжалик юритишнинг ҳозирги шароитида бундан бошқача бўлиши мумкин эмас.

Қайта қуришнинг яна бир хусусияти кучга кирмоқда. Илгари буюртмачилар пудратчилар кетидан объектларни пудратга олиш тўғрисида ялиниб юришган бўлса эндиликда вазият тубдан ўзгармоқда. Энди пудратчиларнинг ўзлари буюртмачиларни, демак гарантияланган ишни излайдиган бўлиб қоладилар. Қурилиш учун жуда одат бўлиб қолган нуқсонларга энди ҳеч ким панжа орасидан қарамайди ва уларнинг зарарини қопламайди. Пудратчининг ишидан қониқмаган буюртмачи унинг хизматларидан воз кечиш, бошқа ташкилотдан ёрдам олиш ёки ишларни ўз кучлари билан бажаришга тўла ҳақлидир.

Шу масалаларни ҳал этиш учун аввалига бутун тармоқни коллектив пудратга ўтказиш керак. Республикада қурилиш-монтаж коллективларининг атиги 10 проценти хўжалик юритишнинг янги формасига ўтган экан, олға бориш, юксакроқ кўрсаткичларга эришиш мумкинми ахир?

Баъзи раҳбарларда қолоқ ва зарар кўрувчи ташкилотларни коллектив пудратга ўтказиб бўлмайди, деган нотўғри тушунча ўрнашиб қолган. Сўзга чиққан кишилар бунинг айнан аксини айтдилар. Ишни қолоқлардан ва «ўрта қўллардан», тармоқни доимо орқага тортаётганлардан бошлаш керак. Хўжалик юритишнинг янги шароитлари уларни ё ўз ишларини қайта қуришга ёки иқтисодий жиҳатдан батамом барбод бўлишга, ўзининг ношудлигини тан олишга мажбур қилади.

Коллектив пудрат жараёнини чуқурлаштириш, қурилишда давлат буюртмаларини бажаришга ўтиш, объектларни бекаму-кўст қуриб топшириш лозим.

Бунинг учун нима қилиш керак? Биринчидан, дарҳол лойиҳа-қурилиш ҳамда лойиҳа-саноат-қурилиш бирлашмаларини ташкил этиш зарур. Уларни ташкил этишни уйсозлик комбинатлари негизида, шунингдек шаҳарларда ягона буюртмачи билан уй-жой-гражданобъектлари қурилишида бошлаш керак.

Қурилишни бошқаришнинг эскириб қолган ва ярoқсиз принциплари ўрнини илғор, демократик бошқариш формалари олиши лозим.

Тармоқда текисчилик, текинига тайёрлик каби ҳолларга барҳам бериш пайти келди. Қурилиш трестларига кенг ҳуқуқлар бериш ва тўла хўжалик ҳисоби асосида уларнинг ҳақиқий мустақиллигини таъминлаш керак, министрликлар ва идоралар эса уларнинг ишларига аралашишни тўхтатишлари, истиқбол масалалари билан шуғулланишлари, ўзларининг ишлаб чиқариш базасини иложи борича тезроқ ривожлантиришлари керак. Ҳозир республиканинг бир қанча районларида пудратчи ташкилотларнинг қувватлари етарли эмас, шундай қувватларни кўпайтириш планлари бажарилмаяпти. Масалан, Главташкентстрой каби йирик ташкилотда ўз қурилиш базаси объектларини барпо этиш ярим йиллик плани 73 процент бажарилди. Қурилиш министрлигида эса бу кўрсаткич 77 процентгагина етказилган, холос.

Пудратчи ташкилотларнинг қуввати ниҳоятда етишмаётган ва уй-жойларни қуриш суръатлари паст бўлган ҳозирги пайтда уйсозлик комбинатлари 80 процент иш бажармоқдалар. М. С. Горбачев КПСС Марказий Комитетининг июнь Пленумида буни яна бир бор таъкидлаб ўтди. Уларни лойиҳадаги қувватга чиқариш амалда унча кўп капитал маблағ сарфламай, ҳар йили қўшимча равишда 600—700 минг квадрат метрдан ортиқ уй-жойларни фойдаланишга топшириш имконини беради. Область партия комитетлари, халқ депутатлари Советларининг ижроия комитетлари, тегишли министрликлар ва идоралар бу масала билан шуғулланишлари керак. Бу ўринда Ўзбекистон ССР Госплани қаттиқроқ ва принципиал позицияни эгаллаши лозим.

Бинокорлик материаллари саноати министрлигининг қониқарсиз иши туфайли комплексда кўпгина муаммолар келиб чиқди. Бу министрлик корхоналари планни бажармаяптилар, кўплаб бинокорлик материалларини тўлиқ етказиб бермаяптилар. Корхоналарни реконструкциялаш, техника билан қайта қуроллантириш ишлари яхши йўлга қўйилмаган.

Ҳозирги шароитларда қурилиш сифати биринчи ўринга қўйилмоқда. Давлат тармоққа ажратаётган маблағлар эвазига одамлар сифатли ишни талаб қилишга ҳақлидирлар.

Шу билан бирга бир қанча объектлар сифатсиз қурилиб, фойдаланишга топширилмоқда. Андижон мебель фабрикаси қурилишида, Қўрғонтепа дон маҳсулотлари комбинати, Тошкент политехника институтининг Жиззах филиали ўқув-лабораторня корпуси ва Жиззах педагогика институти, бошқа кўпгина объектлар қурилишида аҳвол ана шундай.

Қурилиш сифати ва уй-жой-граждан объектларини фойдаланишга қабул қилиш қоидаларига риоя этилиши устидан танлаб назорат қилиш натижаларига кўра, умумий саҳни қарийб 22 минг квадрат метр бўлган, шу жумладан Тошкент областидаги 18 минг квадрат метр саҳнли 13 та уй давлат ҳисоботидан чиқариб ташланди.

Бугун энг муҳими қурилиш сифатига қўйилаётган ҳозирги талаблар катта ишнинг бошланишигина эканлигини, орқага қайтиб бўлмаслигини тушуниш керак.

Фақат буюмлар ва конструкцияларнигина эмас, шу билан бирга умуман ниҳоясига етказилган объектларнинг ҳам аввало идора ички қабули, сўнгра давлат қабулига ўтиш вақти келди.

Қурилиш комплекси ташкилотларини ресурслар билан таъминлашдаги катта камчиликлар унинг маромига кўп жиҳатдан путур етказди. Республика Госплани ва айниқса Госснабининг айби билан етишмаётган, кўпинча эса нормадагидан кам берилаётган ресурсларни олиш масалаларида ҳанузгача ҳайбаракаллачиликдек яроқсиз практикага барҳам берилмаган. Тармоқ министрликлари ва идораларининг раҳбар ходимлари фондларини ажратиб беришларини талаб қилиб, ойлаб Москвада бўлишга мажбурдирлар.

Ана шу масалаларни ҳал қилиши лозим бўлган республика Госплани ва Госснабининг идоралари эса четдан туриб кузатувчилар позициясини эгаллаб, инструкциялар ва тақиқловчи кўрсатмалар билан ўзларини пана қилмоқдалар.

Госснаб ана шу камчиликларни тезроқ бартараф этиб, 1988 йилнинг 1 январидан қурилиш комплекслари учун улгуржи савдога ўтиши даркор. Консерватизм, айрим масъул ходимларнинг қайта қуришда актив иштирок этишни истамаслиги капитал қурилиш плани бажарилишининг барбод бўлишига олиб келди. Ялиниб-ёлвоpишлар вақти ўтди, янада қаттиқроқ чоралар кўриш зарур.

Йиллик программани муваффақиятли ниҳоясига етказиш ва барча вазифаларни ҳал қилиш учун кучлар жойлашишини қайтадан кўриб чиқиш, қурилиш комплексида икки ва уч сменали ишни ташкил этиш, уйсозлик комбинатлари ва қурилиш индустриясини кечаю-кундуз ишлайдиган узлуксиз графикка ўтказиш зарур. Республика Госплани ва Госснаби объектларни моддий-техника билан аниқ-пухта таъминлашни йўлга қўйишлари керак. Республикада қурилиш индустриясини сифат жиҳатидан янги чўққиларга кўтариш учун барча имкониятлар бор. Қурилиш ташкилотларида илғорларнинг тажрибасини кенгроқ ёйиш, фан-техника тараққиёти ютуқларини жорий этиш керак.

Кенгашда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари И. Б. Усмонхўжаев нутқ сўзлади.

Қолоқ қурилиш-монтаж ташкилотлари раҳбарларининг тўққиз ойлик иш якунлари тўғрисидаги ҳисоботини тинглашга қарор қилинди.

Кенгашда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретарлари А. С. Икромов, В. Н. Лобко, Ўзбекистон ССР Давлат агросаноат комитетининг раиси И. Ҳ. Жўрабеков, Тошкент шаҳар партия комитетининг биринчи секретари Б. Ф. Сатин, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари Қ. Ҳ. Махамадалиев, КПСС Марказий Комитетининг масъул ходими В. А. Пихов иштирок этдилар.

(ЎзТАГ).

НАЖИБ МОСКВАГА КЕЛДИ

Афғонистон Халқ Демократик партияси Марказий Комитетининг Бош секретари Нажиб 19 июль куни қисқа муддатли визит билан Совет Иттифоқига келди.

Аэропортда уни КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР ташқи ишлар министри Э. А. Шеварднадзе билан КПСС Марказий Комитетининг секретари А. Ф. Добринин кутиб олдилар.

(ТАСС).

ЮБИЛЕЙ ЙИЛИ ТОПШИРИҚЛАРИНИ МУВАФФАҚИЯТЛИ БАЖАРАЙЛИК

СССРни иқтисодий ва социал ривожлантириш Давлат планининг 1987 йил биринчи ярмида бажарилиш якунлари тўғрисида

СССР Марказий статистика бошқармасининг ахбороти

Мамлакат меҳнаткашлари КПСС Марказий Комитетининг 1987 йил январь Пленуми қарорларини бажара бориб, қайта қуриш жараёнига тобора актив киришмоқдалар.

Қўшимча тадбирлар қабул қилинганлиги, хўжалик юритиш, меҳнатни ташкил этиш ва рағбатлантиришнинг илғор формалари кенг қўлланилганлиги натижасида иккинчи кварталда йил бошида йўл қўйилган қолоқликни асосан бартараф этиш, иш интенсивлигини ошириш ва умуман ярим йил давомида ижтимоий ишлаб чиқаришни ва совет халқининг турмуш даражасини янада ўстиришга муваффақ бўлинди. Саноатда 1987 йилнинг биринчи ярмида планга нисбатан мана шу даврга мўлжалланган ишлаб чиқаришни ўстириш суръатларига эришилди.

Ижтимоий меҳнат унумдорлиги 1986 йилнинг биринчи ярмидагига нисбатан 2,3 процент, иккинчи кварталда 3,5 процент ўсди ва ҳосил қилинган миллий даромад 1986 йилнинг биринчи ярмидагига нисбатан 2,4 процент ва иккинчи кварталда 3,6 процент кўпайди.

Меҳнат унумдорлигини ошириш асосида саноатда маҳсулотнинг бутун ўсиши (14 миллиард сўм)га эришилди. Давлат капитал маблағлари ҳисобига ўтган йилнинг биринчи ярмидагига нисбатан кўп —2,8 миллиард сўмлик асосий фондлар ишга туширилди.

Халқнинг фаровонлиги ўсиб бормоқда. Ишчи ва хизматчиларнинг ўртача ойлик иш ҳақи 2,8 процент, колхозчилар меҳнатига ҳақ тўлаш 4 процент, ижтимоий истеъмол фондларидан аҳолига бериладиган тўловлар ва имтиёзлар 3,9 миллиард сўм кўпайди.

Социал соҳанинг моддий-техника базасини янада мустаҳкамлаш тадбирлари амалга оширилмоқда, 5,1 миллион квадрат метр кўп уй-жой қурилди.

Бироқ халқ хўжалигининг кўпгина соҳаларида қайта қуриш эндигина бошланмоқда, бир қанча тармоқлар ишида, айниқса машинасозлик, темир йўл транспорти ва қурилишда йил бошида йўл қўйилган қолоқлик сусткашлик билан бартараф этилди. Аҳолининг товарлар ва маиший хизматга ўсиб бораётган эҳтиёжини қондириш проблемаси кескинлигича қолмоқда. Чакана товар обороти плани бажарилмади. Ташқи савдо обороти ҳажми 4 процент қисқарди. Миллий даромадни ўстиришнинг белгиланган суръатларига эришилмади.

I. Ижтимоий ишлаб чиқаришни интенсивлаш

Фан-техника тараққиёти. Реконструкциялаш ва техникавий қайта жиҳозлаш асосида халқ хўжалиги ишлаб чиқариш аппарати янгиланди. Биринчи ярим йилликда шу мақсадлар учун 16,5 миллиард сўм ёки ўтган йилнинг шу давридагига қараганда 10 процент кўп давлат капитал маблағидан фойдаланилди. Ана шу миқдордан 9,3 миллиард сўми корхоналар ва ташкилотларнинг фонд маблағларини ташкил этди.

Асосий ишлаб чиқариш фондларининг актив қисмини янгилашда машинасозлик ҳал қилувчи роль ўйнайди. Бироқ кўпгина машинасозлик министрликларида маҳсулотни янгилаш кўламлари 1987 йилга планлаштирилганига қараганда анча камдир.

	ССРда илк бор ўзлаштирилган маҳсулотнинг ялпи салмоғи, товар маҳсулоти ҳажмида (процент ҳисобида)	
	1987 йил плани	1987 йил биринчи ярмида
Бутун машинасозлик комплексида	7,6	4,3
СССР Энергетика машинасозлиги министрлиги	14,0	11,3
СССР Оғир ва транспорт машинасозлиги министрлиги	11,5	11,0
СССР Электротехника саноати министрлиги	8,5	4,5
СССР Химия ва нефть машинасозлиги министрлиги	14,4	9,0
СССР Станоксозлик ва асбобсозлик саноати министрлиги	7,0	6,2
СССР Приборсозлик, автоматлаштириш		

(Давоми иккинчи бетда).

СССР Олий Совети Президиумида

СССР Олий Совети Президиуми ўртоқ Леонид Иванович **Хитрун** бошқа ишга ўтганлиги муносабати билан уни СССР Чорвачилик ва озуқа ишлаб чиқариш машинасозлиги министри вазифасидан озод қилди.

* * *

СССР Олий Совети Президиуми ўртоқ Сергей Александрович **Афанасьев** пенсияга чиққанлиги муносабати билан уни СССР Оғир ва транспорт машинасозлиги министри вазифасидан озод қилди.

* * *

СССР Олий Совети Президиуми СССР Трактор ва қишлоқ хўжалик машинасозлиги министрлиги билан СССР Чорвачилик ва озуқа ишлаб чиқариш машинасозлиги министрлиги негизида СССР Қишлоқ хўжалик ва трактор машинасозлиги Умумиттифоқ министрлигини ташкил этди.

* * *

СССР Олий Совети Президиуми СССР Оғир ва транспорт машинасозлиги министрлиги билан СССР Энергетика машинасозлиги министрлиги негизида СССР Оғир, энергетика ва транспорт машинасозлиги Умумиттифоқ министрлигини ташкил этди.

* * *

СССР Олий Совети Президиуми ўртоқ Александр Александрович **Ежевскийни** СССР қишлоқ хўжалик ва трактор машинасозлиги министри этиб тайинлади.

* * *

СССР Олий Совети Президиуми ўртоқ Владимир Макарович **Величкони** СССР оғир, энергетика ва транспорт машинасозлиги министри этиб тайинлади.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фармони

ЎРТОҚ Б. М. ТОЙЖОНОВНИ ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СУДИНИНГ АЪЗОСИ ЭТИБ САЙЛАШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми қарор қилади:

Ўртоқ Бахтиёр Мирзааҳмедович Тойжонов Ўзбекистон ССР Олий судининг аъзоси этиб сайлансин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари А. РОМАНОВСКИЙ.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Л. БЕКҚУЛБЕКОВА.

Тошкент шаҳри,
1987 йил 20 июль.

ЮБИЛЕЙ ЙИЛИ ТОПШИРИҚЛАРИНИ МУВАФФАҚИЯТЛИ БАЖАРАЙЛИК

(Давоми. Боши биринчи бетда).

воситалари ва бошқарув системалари министрлиги	6,8	3,6
СССР Автомобиль саноати министрлиги	6,0	2,4
СССР Трактор ва қишлоқ хўжалик машинасозлиги министрлиги	5,6	1,8
СССР Чорвачилик ва озуқа ишлаб чиқариш машинасозлиги министрлиги	6,8	9,4
СССР Йўл қурилиши ва коммунал машинасозлиги министрлиги	5,0	0,5
СССР Енгил ва озиқ-овқат саноати машинасозлиги ва рўзғор асбоблари министрлиги	5,0	1,5

1987 йилнинг биринчи ярмида саноат маҳсулотининг 1,5 мингта янги тури ўзлаштирилиб ишлаб чиқарила бошланди. Улар орасида ихчам электрон ҳисоблаш машиналари, юк кўтариш-транспорт ва пайвандлаш ускуналари бор.

2000 йилгача Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар фан-техника тараққиёти Комплекс программасига мувофиқ ишлаб чиқаришни автоматлаштиришнинг янги воситаларини яратиш ва уларни ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш амалга оширилди. Ихчам ишлаб чиқариш модуллари ва турли ҳажмдаги корпус деталлари учун ишлама марказлар, металл қирқиш ускуналарини жиҳозлаш учун саноат роботларини тайёрлаш йўлга қўйилди.

Машинасозликда жаҳон техникавий даражасига мос келадиган маҳсулотнинг энг муҳим турларини ишлаб чиқариш ҳажми 40 процентдан ошди. Машинасозлик министрликлари янги туркумдаги техникани ишлаб чиқаришни ўзлаштириш планини 79 процент бажарди. СССР Станоксозлик ва асбобсозлик саноати министрлиги, СССР Трактор ва қишлоқ хўжалик машинасозлиги министрлиги, СССР Йўл қурилиши ва коммунал машинасозлиги министрлиги, СССР Енгил ва озиқ-овқат саноати машинасозлиги ва рўзғор асбоблари министрлиги қолоқликка йўл қўйдилар.

Халқ хўжалиги тармоқларини техника билан қайта жиҳозлаш соҳасида тармоқлараро фан-техника комплекслари фаолиятининг дастлабки амалий натижалари олинди. Корпус деталларини фрезерлаш ва стерженли буюмларга термик ишлов бериш ҳамда пластмассадан буюмлар қуйиш, йилига 300 минг тонна компрессор қувурлар ишлаб чиқарадиган трубопрокат агрегати технология ускуналари учун серунум автомат ротор-конвейер линиялари намуналари яратилди.

Тармоқ комплексларида фан-техника тараққиётининг бир қанча муҳим кўрсаткичлари яхшиланди. Саноатда сузувчи платформалардан туриб қудуқлар пармалаш, фосфат ўғит, ҳажми чоғроқ газета қоғози, энергияни тежайдиган технологиялар асосида клинкер цементи ишлаб чиқариш, лазер, плазма, электрон-нур қурилмаларини, автоматлаштирилган лойиҳалаш системаларини жорий этиш плани бажарилди.

Бироқ базавий технологияларни қўлланиш кўламлари суст суръатлар билан ўсмоқда. Шахталарда механизациялашган комплекс ускуналар билан кўмир қазиб олиш, пўлатга печдан ташқарида вакуум йўли билан ишлов бериш шулар жумласидандир. Умуман пўлат ишлаб чиқаришда кислород-конвертор усули 36,4 процентни ташкил этди; узлуксиз қуйиш машиналаридан олинаётган қуйма заготовканинг салмоғи 1,8 процент бўлди. Термомеханик ишлов бериш қўлланилган холда обсад ва насос-компрессор қувурлар ишлаб чиқариш плани бажарилмади.

Колхоз ва совхозларда 1987 йил ҳосили учун донли ва дуккакли дон экинлари 35,3 миллион гектар майдонга, шу жумладан кузги дон экинлари 13 миллион гектарга, баҳори буғдой 12,2, дон учун маккажўхори 4 миллион гектарга, дуккакли дон экинлари 761 минг гектар, тариқ 983, гречиха 427, шоли 522 минг ва бошқа экинлар 3,4 миллион гектар майдонга экилди. Интенсив технология асосида 2,2 миллион гектар майдонда кунгабоқар, 2,8 миллион гектар майдонда қанд лавлаги етиштирилмоқда.

Меҳнат сарфи ва қурилиш қийматини камайтириш имконини берадиган бир қанча илғор ҳамда тежамли материаллар ва буюмлар ишлаб чиқариш кўпайди.

Темир йўл транспортида юк поездининг ўртача ҳажми ўтган йилнинг биринчи ярми даражасида қолиб, 3093 тонна бўлди. Мана шу кўрсаткич топшириғи 98,6 процент бажарилди. Юк поезди ҳаракатининг техник тезлиги 1986 йилнинг шу давридагига нисбатан 1,8 процент камайди ва соатига 43,4 километрни ташкил этди.

Маҳсулот сифати. Маҳсулот сифатига талаб ошди. 1,5 мингта корхонада жорий этилган Давлат қабули ҳар ойда ўртача 90 миллион сўмлик ёки тақдим этилган маҳсулотнинг 0,8 процентини қабул қилмади. Биринчи ярим йилликда салкам 40 миллион сўмлик маҳсулот бутунлай бракка чиқарилди.

Ишлаб чиқариш потенциалидан фойдаланиш. Қувватларни ўз вақтида ўзлаштиришга зарур даражада эътибор берилмаяпти. 1986—1987 йилларда, ишга туширилган ва реконструкция қилинган 433 объект текширилган, шундан 259 тасида шу йил январь-май ойларида қолоқликка йўл қўйилган. Ўрта ҳисобда қувватлардан 82 процент фойдаланилди. Машинасозлик комплекси корхоналарида бу кўрсаткич янада паст — 77 процент, химия ўрмон комплекси корхоналарида 66 процент, қурилиш комплекси корхоналарида 57 процентни ташкил этди.

1986 йилнинг декабрь ойида СССР Электротехника саноати министрлигининг «Андижанкабель» заводида ишга туширилган қувватларда монтаж симлари, СССР Химия ва нефть машинасозлиги саноати министрлигининг Очеркс машинасозлик заводи (Пермь области)да нефть қазиб олиш, пармалаш геология-қидирув ускуналари ишлаб чиқарилмади.

Қувватларни ўзлаштириш ва улардан фойдаланишда қолоқликка йўл қўйилганлиги натижасида текширилган объектларда 500 миллион сўмлик маҳсулот кам етказиб берилган.

Моддий ресурсларни тежаш. 7 миллион тоннага яқин шартли ёқилғи, 0,9 миллион тонна қора металл прокати, бир миллион тоннадан ортиқ цемент, салкам 3 миллион кубометр ёғоч-тахта тежалди, 70 миллион гигакалорий иккиламчи иссиқлик энергетика ресурсларидан фойдаланилди.

СССР Оғир ва транспорт машинасозлиги министрлиги, СССР Чорвачилик ва озуқа ишлаб чиқариш машинасозлиги министрлиги, СССР Станоксозлик ва асбобсозлик саноати министрлиги ва бошқа бир қанча министрликлар ёқилғи-энергетика ресурсларини тежаш соҳасида белгиланган топшириқларни уддалай олмадилар.

Иккиламчи ресурсларни хўжалик оборотига жалб этиш кенгайди. 1 июнгача иккиламчи хом ашё тайёрлайдиган ва уни қайта ишлайдиган 201 та кооператив ишлай бошлади, улар 2,6 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарди.

Хўжалик механизмини такомиллаштириш. Кўпгина корхоналарда иқтисодий ишлар кучайтирилмоқда, бевосита узоқ муддатли хўжалик алоқалари ўрнатиш практикаси кенгаймоқда, маҳсулот етказиб бериш интизоми мустаҳкамланмоқда.

Меҳнат коллективларини социал ривожлантиришга ажратилган маблағлар ўтган йилнинг биринчи ярмидагига нисбатан яхшироқ ўзлаштирилмоқда.

Янги хўжалик механизми, тўла хўжалик ҳисоби, ўзини-ўзи маблағ билан таъминлаш афзалликларидан ҳали тўла даражада фойдаланилмаяпти.

Бир қанча корхоналарда 1987 йил плани маҳсулот етказиб бериш мажбуриятларининг бажарилмаганлиги, катта миқдорда жарималар тўланганлиги натижасида кескин молиявий аҳвол вужудга келди. Корхоналари тўла хўжалик ҳисоби ва ўзини-ўзи маблағ билан таъминлаш шароитида ишлаётган саноат министрликларидан фақат СССР Автомобиль саноати министрлиги фойда олиш планини бажарди. Бунинг сабабларидан бири — маҳсулот таннархининг аста-секин арзонлаштирилганлигидадир. Моддий-техника таъминоти танг соҳа бўлиб қолмоқда. Тасдиқланадиган топшириқлар ва иқтисодий нормативлар кўп ўзгартирилишига йўл қўйилмоқда: танлаб текшириш шуни кўрсатдики, биринчи кварталда корхоналарнинг тўртдан уч қисмида шундай ўзгаришлар бўлди.

II. Моддий ишлаб чиқаришни ривожлантириш

САНОАТ

Корхоналарнинг 76 проценти **шартномавий мажбуриятни** тўла ҳажмда уддалади. Умуман маҳсулот етказиб бериш мажбуриятларини ҳисобга олган ҳолда маҳсулот реализация қилиш плани 98,1 процент бажарилди, бу 1986 йилнинг биринчи ярмидагига нисбатан камдир.

Меҳнат унумдорлиги ўтган йилнинг шу давридаги даражасига нисбатан 3,6 процент ошди.

Маҳсулот **таннархи** 1986 йилнинг биринчи ярмидагига нисбатан 0,6 процент арзонлашди. **Фойда** олиш кўпайса-да, саноат бирлашмалари ва корхоналарнинг тўртдан бир қисмидан кўпроғи молиявий натижалар бўйича планни бажармади.

Саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш иккинчи кварталда 4,4 процент, умуман биринчи ярим йиллик якунларига кўра шу даврга мўлжалланганидек 3,5 процент ошди.

Йилнинг биринчи ярмида маҳсулот етказиб бериш, фойда олиш плани юзасидан шартномавий мажбуриятларнинг бажарилиши, халқ хўжалик **комплекси** бўйича меҳнат унумдорлиги ва маҳсулот ҳажмининг ўсиш суръатлари қуйидагича бўлди (процент ҳисобида):

	маҳсулот етказиб бериш юзасидан шартномавий мажбуриятларнинг бажарилиши	шартномавий мажбуриятларни бажармаган корхоналар салмоғи	етказиб берилмаган маҳсулот, миллион сўм	фойда олиш планининг бажарилиши (январь — май)	Амалдаги ўсиш суръатлари: меҳнат унумдорлиги	Амалдаги ўсиш суръатлари: маҳсулот ҳажми
Ёқилғи-энергетика комплекси	99,0	34	249	107,2	3,9	33
Металлургия комплекси	98,6	36	542	101,5	2,6	1,6
Машинасозлик комплекси	96,2	59	1845	94,7	2,5	2,9
Химия-ёғоч-тахта комплекси	97,7	47	1120	97,6	3,7	2,8
Агросаноат комплекси	99,4	18	327	98,0	3,9	3,6
Социал комплекс (СССР Енгил саноат министрлиги)	98,6	27	633	96,5	3,0	0,1
Қурилиш комплекси (СССР Бинокорлик материаллари саноати министрлиги)	98,5	29	98	100,5	3,6	2,3

Йилнинг биринчи ярмида **иттифоқдош республикалар** бўйича саноатнинг (шу жумладан, Иттифоққа бўйсунадиган саноат) иши тўғрисидаги маълумотлар қуйида келтирилган (процент ҳисобида):

	маҳсулот етказиб бериш юзасидан шартномавий мажбуриятларнинг бажарилиши	шартномавий мажбуриятларни бажармаган корхоналар салмоғи	тежам (ортиқча сарф+) маҳсулот таннархи, планга нисбатан процент ҳисобида (январь—май)	амалдаги ўсиш суръатлари: меҳнат унумдорлиги	амалдаги ўсиш суръатлари: маҳсулот ҳажми
РСФСР	98,0	27	0,1	3,8	3,2
Украина ССР	98,1	24	0,2	3,2	2,8
Белоруссия ССР	99,0	9	0,3	6,1	6,4
Ўзбекистон ССР	97,6	30	0,9	—1,9	0,8
Қозоғистон ССР	97,9	23	0,2	3,3	3,5
Грузия ССР	98,4	12	+0,1	1,5	2,1
Озарбайжон ССР	98,2	23	+0,1	3,4	4,3
Литва ССР	99,7	4	0,2	4,4	4,4
Молдавия ССР	98,9	18	0,3	8,5	8,6
Латвия ССР	98,9	17	0,1	3,4	2,7
Қирғизистон ССР	98,1	19	+0,3	—0,4	0,3
Тожикистон ССР	98,0	28	1,2	2,0	4,3
Арманистон ССР	97,6	21	0,2	2,5	4,2
Туркманистон ССР	98,9	18	1,0	—2,0	0,4
Эстония ССР	99,7	10	0,5	1,9	3,7

Саноат комплекслари бўйича январь — июнь ойларида айрим энг муҳим маҳсулот турларининг асосий ишлаб чиқариш кўрсаткичлари қуйида келтирилади.

ЁҚИЛҒИ ЭНЕРГЕТИКА КОМПЛЕКСИ

	1987 йилнинг биринчи ярмида ишлаб чиқарилгани	планнинг бажарилиш проценти	1987 йилнинг биринчи ярмида 1986 йилнинг биринчи ярмига нисбатан процент ҳисобида
Электр энергияси, миллиард киловатт соат	836	100,6	104
Нефть (шу жумладан газ конденсати) миллион тонна	309	101	102
газ, миллиард куб метр	359	102	106
Кўмир, миллион тонна	383	102	101

Ёқилғи-энергетика ресурсларининг энг муҳим турларини қазиб олиш ва ишлаб чиқариш юзасидан ярим йиллик топшириқлари бажарилди. Пландан ташқари қазиб чиқарилган нефть, шу жумладан газ конденсати 3,7 миллион тонна, газ 6,7 миллиард куб метр бўлди.

Кўмир саноатида СССР Кўмир саноати министрлигининг корхоналари пландан ташқари 8,8 миллион тонна кўмир, шу жумладан кокслаш учун 5,6 миллион тонна кўмир қазиб чиқарди. Айни вақтда кўмир қазийдиган бирлашмаларнинг ярмига яқини шартномавий мажбуриятларини уддалай олмади, улар 78 миллион сўмлик кам маҳсулот берди.

МЕТАЛЛУРГИЯ КОМПЛЕКСИ

	1987 йилнинг биринчи ярмида ишлаб чиқарилгани	планнинг бажарилиш проценти	1987 йилнинг биринчи ярмида 1986 йилнинг биринчи ярмига нисбатан процент ҳисобида
Пўлат, миллион тонна	80,7	100,4	100,3
Қора металл прокати (тайёри), миллион тонна	56,4	100,8	101
Пўлат қувурлар, миллион тонна	10,0	99,8	103
Темир рудаси, миллион тонна	124	102	100,9

Металлургия комплексининг корхоналари пўлат қувурлардан ташқари асосий маҳсулот турларини ишлаб чиқариш планини бажарди. Пландан ташқари 338 минг тонна пўлат, 461 минг тонна тайёр прокат ишлаб чиқарилди, 2 миллион тонна темир рудаси қазиб олинди.

Белгиланган сортлардаги маҳсулотлар, биринчи навбатда машинасозликда ишлатилувчи юксак самарали прогрессив металл маҳсулот турларини ишлаб чиқариш таъминланмади. Узлуксиз равишда металл қуядиган машиналардан олинган қуйма заготовка, паст легирланган пўлат прокат, совуқлайин чўзилган сортли пўлат, ғоят пишиқ пармалаш қувурлари ишлаб чиқариш топшириқлари бажарилмади.

Белгиланган сортлардаги металл маҳсулот ишлаб чиқариш планининг бажарилмаслиги шартномавий мажбуриятлар ҳисобига олингани ҳолда маҳсулот реализация қилишга салбий таъсир кўрсатди. СССР Қора металлургия министрлиги йилнинг биринчи ярмида мажбуриятларидагига нисбатан 482 миллион сўмлик кам маҳсулот етказиб берди. Қарийб ҳар икки корхонадан бири маҳсулот етказиб бериш планини уддалай олмади.

МАШИНАСОЗЛИК КОМПЛЕКСИ

	1987 йилнинг биринчи ярмида ишлаб чиқарилгани	планнинг бажарилиш проценти	1987 йилнинг биринчи ярмида 1986 йилнинг биринчи ярмига нисбатан процент ҳисобида
Турбиналар, миллион киловатт	10,5	99,8	115
Турбина генераторлари, миллион киловатт	5,9	94	78
Ўзгарувчан ток электр моторлари, миллион киловатт	26,8	92	97
Металл қирқувчи станоклар, миллион сўм	1414	93	99
Шу жумладан, рақамли программа билан бошқариладиганлари	656	102	107
Темирчилик-пресслаш машиналари, миллион сўм	329	85	93
Саноат роботлари, минг дона	7,4	104	97
Приборлар, автоматлаштириш воситалари ва уларнинг эҳтиёт қисмлари, миллиард сўм	2,4	98	103
Ҳисоблаш техникаси воситалари ва уларнинг эҳтиёт қисмлари, миллиард сўм	2,5	99,7	107
Нефть аппаратлари, миллион сўм	124	92	97
Химия машина-ускуналари ва уларга эҳтиёт қисмлар, миллион сўм	466	88	93
Енгил ва озиқ-овқат саноатининг технологик машина-ускуналари ва уларга эҳтиёт қисмлар, миллион сўм	888	89	95
Тракторлар, миллион от кучи	25,9	94	94
Қишлоқ хўжалик машиналари, миллиард сўм	2,1	100	104
Ғалла ўриш комбайнлари, минг дона	49,6	101	84
Пахта териш машиналари, минг дона	3,9	103	86
Чорвачилик ва ем-хашак етиштириш машина-ускуналари миллиард сўм	1,4	91	98
Экскаваторлар, минг дона	20,1	93	93

Комплекс бирлашмалари ва корхоналарининг 59 проценти шартномавий мажбуриятларини уддалай олмади.

Машинасозлик комплекси министрликларида йилнинг биринчи ярмида кўпгина прогрессив маҳсулот турлари — рақамли программа билан бошқариладиган металлга ишлов берувчи ускуналар, турли технологик аҳамиятдаги ўзгарувчан ишлаб чиқариш модуллари, темир йўл транспорти учун ихтисослашган вагонлар ва йўл машиналари, қурилиш-безак бериш машина-ускуналарининг прогрессив турларини ишлаб чиқариш кўпайди.

Шу билан бирга кўпчилик министрликлар асосий машина ва ускуналар турларини ишлаб чиқариш юзасидан план топшириқлари бажарилишини таъминлай олмади. СССР Оғир ва транспорт машинасозлиги министрлиги прокат, домна ва пўлат қуйиш ускуналари, тепловозлар, юк вагонлари ишлаб чиқариш ярим йиллик планини, СССР Электротехника саноати министрлиги йирик электр машиналари, магистрал электровозлар ишлаб чиқариш, СССР Станоксозлик ва асбобсозлик саноати министрлиги металл қирқувчи станоклар ва темирчилик-пресслаш машиналари ишлаб чиқариш ярим йиллик планини бажармади. СССР Химия ва нефть машинасозлиги министрлиги химия, нефть ва газни қайта ишлайдиган ускуналар, полимер материалларни қайта ишлайдиган ускуналар ишлаб чиқаришдаги қолоқликни бартараф этолмади. СССР Чорвачилик ва озуқа ишлаб чиқариш машинасозлиги министрлиги чорвачилик ва ем-хашак тайёрлаш машина-ускуналарини ишлаб чиқаришда, СССР Енгил ва озиқ-овқат саноати машинасозлиги ва рўзғор асбоблари министрлиги енгил ва озиқ-овқат саноати тармоқлари учун технологик машина-ускуналар ишлаб чиқаришда, СССР Автомобиль саноати министрлиги подшипниклар ишлаб чиқаришда план топшириқларидан анча орқада қолишга йўл қўйдилар.

Машинасозликнинг ишлаб чиқариш ҳажмини ўстириш юзасидан, шунингдек юксак самарали прогрессив маҳсулотлар — унификация этилган сериядаги электр моторлар, барча турдаги технологик машина-ускуналар учун программа билан бошқариладиган қурилмалар, узлуксиз равишда заготовка қуядиган машина ва ускуналар ҳамда бошқа машина-ускуналар ишлаб чиқариш юзасидан пландаги суръатларга эришилмади.

Бир ой ичида ишлаб чиқариладиган маҳсулотнинг кўп қисми ҳамон ойнинг кейинги кунларига тўғри келмоқда.

ХИМИЯ-ЎРМОН КОМПЛЕКСИ

	1987 йилнинг биринчи ярмида ишлаб чиқарилгани	планнинг бажарилиш проценти	1987 йилнинг биринчи ярмида 1986 йилнинг биринчи ярмига нисбатан процент ҳисобида
Минерал ўғит (100 процент озуқа моддасига айлантириб ҳисоблаганда), миллион тонна	18,1	100,8	103
Ўсимликларни ҳимоя қилувчи химиявий воситалар (мавжуд модда бўйича 100 процент ҳисобида), минг тонна	171	100,6	99,3
Сульфат кислота, миллион тонна	14,2	99,2	104
Каустик сода, минг тонна	1638	98	100,5
Химиявий тола ва ип, минг тонна	757	100,3	103
Синтетик смола ва пластмасса, миллион тонна	2,7	99	102
Автомобиль ва автобус шиналари, қишлоқ хўжалик машиналари, мотоцикл ва мотороллер шиналари, миллион дона	33,8	100	102
Иморатбоп ёғоч (колхозлар тайёрлагани бу ҳисобга кирмайди), миллион зич кубометр	171	99,3	99,9
Қоғоз, миллион тонна	3,1	99,9	99,1
Шундан газета қоғози, миллиард квадрат метр	17,8	100,7	103

Минерал ўғит, газета қоғози ишлаб чиқариш кўпайди, уларни ишлаб чиқариш плани бажарилиши таъминланди.

Бир қанча юксак самарали прогрессив маҳсулот турлари: полистирол, катта форматдаги фанера, ёғоч тола плита, тара картони каби маҳсулотлар ишлаб чиқариш кўпайди.

Шу билан бирга синтетик смола ва пластмасса, жумладан, поливинилхлорид ишлаб чиқариш; термопластдан қувур ва қувур деталлари ишлаб чиқаришнинг мўлжалдаги ҳажми таъминланмади.

Хом ашё химия маҳсулотлари (сульфат кислота, синтетик аммиак, каустик сода), иморатбоп ёғоч ва ёғоч-тахта материаллар ишлаб чиқариш плани бажарилмади.

СССР Ўрмон целлюлоза-қоғоз ва ёғочсозлик саноати министрлигининг корхоналари иморатбоп сортлар ўрнида яхши кетадиган цемент қиринди плиталар ва ёғоч қипиқ плиталар ишлаб чиқариш топшириқларини уддалай олмади.

ҚУРИЛИШ КОМПЛЕКСИ САНОАТИ

	1987 йилнинг биринчи ярмида ишлаб чиқарилгани	планнинг бажарилиш проценти	1987 йилнинг биринчи ярмида 1986 йилнинг биринчи ярмига нисбатан процент ҳисобида
Цемент, миллион тонна	68,0	100,7	102
Йиғма темир-бетон, миллион кубометр	73	100,3	104
Асбестцемент листлари (шифер), миллиард шартли плита	4,4	100,5	103
Томга ёпиладиган юмшоқ материаллар ва изол, миллиард квадрат метр	1,0	99,2	99,7
Асбест, миллион тонна	1,1	101	104
Дераза ойнаси, миллион квадрат метр	125	98	98

Асосий бинокорлик материаллари турларини, жумладан бир қанча юксак самарали прогрессив маҳсулотлар ишлаб чиқариш плани бажарилди ва ўтган йилнинг биринчи ярмига нисбатан ўсиши таъминланди.

Аммо томга ёпиладиган юмшоқ материаллар ва изол, дераза ойнаси, уй-жой қурилишига мўлжалланган ва рахи мойил бириктириладиган ташқи деворнинг уч қават темир-бетон панеллари, енгил металл конструкциялардан йиғма бинолар (модуллар) ишлаб чиқариш план топшириқларини бажаришда қолоқликка йўл қўйилди.

Асосий ноозиқ-овқат халқ истеъмоли товарлари ишлаб чиқариш планининг бажарилиши қуйидагича бўлди:

	1987 йилнинг биринчи ярмида ишлаб чиқарилган	планнинг бажарилиш проценти	1987 йилнинг 1 ярмида 1986 йилнинг биринчи ярмига нисбатан процент ҳисобида
Енгил саноат буюмлари			
Барча хилдаги газмол, миллиард квадрат метр	6,3	100,2	103
Кийим-кечак, миллиард сўм	13,0	101	99,7
Трикотаж буюмлар, миллион дона	922	100,3	103
Пайпоқлар, миллион жуфт	1018	101	103
Пойабзал, миллион жуфт	414	100,3	101
Маданий-маиший ва хўжалик аҳамиятидаги товарлар			
Соат, миллион дона	34,5	98	99,1
Чинни-фаянс ва майолика идишлар, миллион сўм	492	99,7	104
Шиша ва биллурдан ясалган сортли идишлар, миллион сўм	439	99	87
Радиоприёмниклар, миллион дона	4,0	94	90
Телевизорлар, миллион дона	4,2	88	90
Шу жумладан, рангли тасвирдаги телевизорлар	2,1	82	99
Магнитофонлар, миллион дона	2,3	88	99,7
Холодильник ва морозильниклар, миллион дона	3,0	96	98
Кир ювиш машиналари, миллион дона	2,8	96	105
«Зигзаг» типидаги тикув машиналари, минг дона	470	99,6	101
Мебель, миллиард сўм	4,3	100,3	104
Енгил автомобиллар, минг дона	660	100,3	100,3
Мотоцикллар, минг дона	475	97	89
Гулқоғоз, миллион шартли бўлак	251	102	115

Йилнинг биринчи ярмида халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш умумий ҳажми (спиртли ичимликларсиз) чакана нархларда 141 миллиард сўм бўлди, бу ўтган йилнинг биринчи ярмидагига нисбатан 4 процент кўпдир.

Умуман бир қанча министрликларда халқ истеъмол моллари ишлаб чиқариш планини бажаришда қолоқликка йўл қўйилди. Булар орасида Машинасозлик комплекси министрликлари (СССР Приборсозлик ва автоматлаштириш воситалари саноати министрлиги билан СССР Автомобиль саноати министрлиги бунга кирмайди), СССР Қора металлургия саноати министрлиги, СССР Химия саноати министрлиги, СССР Ўрмон, целлюлоза-қоғоз ва ёғочсозлик саноати министрлиги бор.

Рўзғор техникаси ишлаб чиқарувчи министрликнинг йил бошидан йўл қўйилган қарзи камаймаётир. Бу қарз биринчи ярим йиллик якунлари бўйича 564 минг телевизор, 326 минг магнитофон, 266 минг радиоприёмник қурилма, 116 минг холодильник ва морозильник, 109 минг кир ювиш машиналаридан иборат бўлди.

Бир қанча замонавий маҳсулотлар ишлаб чиқариш юзасидан олти ойлик топшириқлар бажарилмади. Булар орасида икки ва уч камерали холодильниклар, морозильниклар, қулайликлари оширилган электр пилесослар, «Электроника-401-М» маркали рангли тасвирдаги телевизорлар, «Пионер-кросс» типидаги болалар велосипедлари ва бошқа маҳсулотлар бор.

СССР Енгил саноат министрлигининг бирлашмалари ва корхоналарида ишни қайта қуриш суст бормоқда. Улар асосий маҳсулот турларини ишлаб чиқариш юзасидан топшириқларни бажарганликлари ҳолда йилнинг биринчи ярмида конкрет истеъмолчиларга юборган маҳсулотлари 0,6 миллиард сўмлик кам бўлди. Бунда министрликнинг ҳар тўртта бирлашмаси ва корхонасидан биттаси шартномадаги мажбуриятларини бузди.

Кўпгина корхоналар халқ истеъмол моллари сифатини яхшилаш масаласига етарли эътибор бермаётир.

АГРОСАНОАТ КОМПЛЕКСИ

Агросаноат комплекси тармоқларида хўжалик юритиш янги механизмининг жорий этилиши иш натижаларига ижобий таъсир кўрсатмоқда.

Қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари умумий ҳажми ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 4 процент ортди, жамоат хўжалигидаги **меҳнат унумдорлиги** 5 процент кўтарилди.

Қишлоқ хўжалик корхоналари кўклам чўзилиб кетганлигига қарамай кўкламги дала ишларини уддалади. Кузги-қишки даврда каттагина майдонларда нобуд бўлган кузги экинларни қайта экиш таъминланди.

1987 йил ҳосилига экин майдонлари 210,7 миллион гектарни, шу жумладан, донли экинлар ва дуккакли дон экинлари майдони 117,6 миллион гектарни ташкил этди. Маккажўхори, ғўза, кунгабоқар, бир йиллик ўт экилган майдонлар кенгайди.

Ҳамма ерда пичан ўрилмоқда ва ем-хашак тайёрланмоқда, аммо суръатлар бултургидан паст. Эстония ССР, Латвия ССР, Белоруссия ССР, Грузия ССР, Литва ССРда, Новгород, Псков, Калинин, Ленинград, Кемерово, Волгоград областларида, Красноярск ўлкасида, Карелия АССРда ем-хашак кам тайёрланди.

Кўпгина районларда донли экинлар ўрим-йиғими авж олдириб юборилди.

Биринчи ярим йилликда парник-теплицаларда ва очиқ ерда эрта етиштирилган сабзавот хариди 1,2 миллион тонна бўлди, бу 1986 йилнинг шу давридагига нисбатан 11 процент оздир. Украина ССР, Краснодар ва Ставрополь ўлкалари, Молдавия ССР хўжаликларида эртаки карам харид ҳажми, Қозоғистон ССР, Латвия ССР, РСФСРда картошка харид ҳажми камайди. Айниқса, Украина ССР, Молдавия ССР ва Ўзбекистон ССРда данакли ҳўл меваларнинг харид ҳажми камайди.

(Давоми учинчи бетда).

ЮБИЛЕЙ ЙИЛИ ТОПШИРИҚЛАРИНИ МУВАФФАҚИЯТЛИ БАЖАРАЙЛИК

(Давоми. Боши иккинчи бетда).

Умумиттифоқ сабзавот фондига маҳсулот етказиб бериш ярим йиллик плани 93 процент бажарилди, мамлакатнинг саноат марказларига етказиб берилган сабзавот 40,3 минг тонна кам бўлди. Данакли ҳўл мевалар йилнинг биринчи ярмига мўлжалланган ҳажмнинг учдан бир қисмича етказиб берилди.

Чорвачиликда ўтган йилнинг шу даврига нисбатан гўшт етиштириш 7 процент, сут етиштириш 2 процент, тухум етиштириш 3 процент ортди. Украина ССР, Озарбайжон ССР, Молдавия ССР, Тожикистон ССР хўжаликлари сут етиштиришни камайтириб юбордилар.

Бир сигирдан соғилган ўртача сут миқдори 2 процент ортди, товуқларнинг тухум қилиши 1 процент кўпайди; бўрдоқига боқилаётган қорамол ва чўчқаларнинг ўртача суткалик эт қўйиши камайди.

Колхозлар, совхозлар ва хўжаликлараро корхоналарда **мол ва парранда** боши қуйидагича бўлди (миллион бош):

	1 июлда	
	1986 й.	1987 й.
Қорамол	99,2	98,7
Шу жумладан сигирлар	29,4	29,0
Чўчқалар	60,2	59,1
Қўй ва эчкилар	142,5	142,1
Парранда	788,7	785,8

Барча категориялардаги хўжаликларда **чорвачилик маҳсулотлари хариди** қуйидагича бўлди:

	биринчи ярим йиллик		
	1986 й.	1987 й.	1987 йилда 1986 йилга нисбатан процент ҳисобида
Тирик вазндаги мол ва парранда, миллион тонна	9,6	10,6	110
Сут, миллион тонна	35,2	36,7	104
Тухум, миллиард дона	28,1	28,8	103

Бўрдоқига боқиш етарли даражада ташкил этилмаганлиги натижасида давлатга вазн кондицияси паст бўлган мол сотилиши туфайли гўшт ресурслари анчагина камайишига йўл қўйилмоқда. Молдавия ССР, Украина ССР ва Қозоғистон ССР хўжаликлари давлатга сотилган ҳар бош қорамолнинг ўртача вазнини ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан камайтириб юборди.

Бузоқ олиш 5 процент, чўчқа боласи, қўзи ва улоқ олиш 3—4 процент камайди.

Украина ССР, Қозоғистон ССР, Молдавия ССР, Туркманистон ССР, Эстония ССРда мол айрим турларининг нобуд бўлиши кескин кўпайди.

Барча иттифоқдош республикалар умумиттифоқ фондига гўшт ва сут маҳсулотлари, тухум топшириш планини бажарди.

Агросаноат комплексида ишлаб чиқаришни ташкил этишнинг янги формалари кенгайиб бормоқда. Ҳозирги вақтда қишлоқ хўжалик маҳсулотларини етиштириш, уларни тайёрлаш, қайта ишлаш ва реализация қилишда яқиндан ҳамкорликда, тўла хўжалик ҳисоби принциплари асосида ишлаётган 29 та агросаноат комбинати ва бирлашмаси, 6 агрофирма ишлаб турибди.

Колхоз ва совхозларда бригада ва оила пудрати ривожланиб бормоқда.

Агросаноат комплекси **озиқ-овқат саноати** корхоналари озиқ-овқат маҳсулотларининг энг муҳим турларини ишлаб чиқариши ва планни бажариши қуйидаги маълумотлар билан ифодаланади:

	1987 йилнинг биринчи ярмида ишлаб чиқарилгани	планнинг бажарилиш проценти	1987 йилнинг биринчи ярмида 1986 йилнинг I ярмидагига нисбатан процент ҳисобида
Гўшт (саноатда ишлаб чиқарилгани), миллион тонна	5,9	107	106
Колбаса маҳсулотлари, миллион тонна	1,8	104	105
Мол ёғи, минг тонна	799	106	104
Қаймоғи олинмаган сут маҳсулоти, сутга айлантириб ҳисоблаганда, миллион тонна	16,3	104	104
Балиқ маҳсулоти, шу жумладан балиқ консервалари, миллион тонна	2,8	100	99,3
Маргарин маҳсулоти, минг тонна	821	100,8	106
Ўсимлик мойи, миллион тонна	1,6	101	107
Кондитер маҳсулотлари, миллион тонна	2,4	103	103
Консервалар, миллиард шартли банка	6,8	108	112
Шу жумладан, мева-сабзавот консервалари	4,1	111	120
Улардан мева шарбатлари	1,7	124	150
Минерал сувлар, миллион декалитр	78	99,5	107
Алкоголсиз ичимликлар, миллион декалитр	274	87	107

Ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан арақ ва ликер-арақ маҳсулотлари ишлаб чиқариш 19 процент, пиво 3 процент, шампан виноси 14 процент, коньяк ишлаб чиқариш 1,7 баравар қисқарди, узум виноси ишлаб чиқариш ўтган йилги даражада қолди.

Агросаноат комплексига ярим йил давомида 175 мингта трактор, 47 мингта дон ўрадиган комбайн, 5,3 мингта картошка йиғиштирадиган комбайн, 19 мингта пичан ўрадиган комбайн, 33 мингта ўроқ машинаси, 3,9 мингта лавлаги йиғиштириб оладиган ва салкам 4 мингта пахта териш машинаси, 35 мингта трактор косилкаси, 14 мингта пресс-подборщик, 3 мингта ўзи юрар ўроқ машина, 4 мингтадан кўпроқ дон тозалаш машинаси **етказиб берилди.** Планда кўзда тутилганига қараганда камроқ трактор, пичан ўрадиган комбайн, ўроқ машина, пресс-подборщик етказиб берилди.

Айни вақтда колхоз ва совхозлар асосан техникавий даражаси пастлиги учун турли маркадаги 17 мингта дон йиғиштириб оладиган комбайнни, шу жумладан 8,9 мингта «Енисей» комбайни, 2,7 мингта «Колос», 2,4 мингта «Нива» комбайнини сотиб олишдан воз кечдилар.

Қишлоқ хўжалигида 14 миллион тонна (100 процент тўйимли моддага айлантириб ҳисоблаганда) ёки ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 0,7 миллион тонна кўп минерал ўғит, 527 минг тонна ёки ўтган йилдагига нисбатан 11 минг тонна кўп химиявий озуқа қўшимчаси етказиб берилди. Мана шу ресурсларни етказиб бериш плани бажарилди.

Агросаноат комплексини, шу жумладан қишлоқ хўжалигини ишлаб чиқариш воситалари билан таъминловчи тармоқларни ривожлантиришга 25 миллиард сўм, жумладан қишлоқ хўжалигига 20 миллиард сўм **капитал маблағ** сарфланди.

0,7 миллион бош қорамолни, 0,9 миллион бош паррандани боқишга мўлжалланган чорвачилик бинолари, механизациялаштирилган фермалар, комплекслар, 2,6 миллион кубметр ҳажмли силос ва сенаж иншоотлари; бир вақтнинг ўзида 1,6 миллион тонна пичан сақлашга мўлжалланган омборлар ва бошқа объектлар қурилди. Аммо планда кўзда тутилган бир қанча объектлар ишга туширилмади.

Бир вақтнинг ўзида 170 минг тонна картошка, сабзавот ва мева сақланадиган омборлар фойдаланишга топширилди. Кўпгина областлар шундай объектларни ишга тушириш топшириқлари бажарилишини таъминламадилар. Куйбишев, Тамбов, Горький, Челябинск, Свердловск, Днепропетровск ва бошқа областлар шулар жумласидандир.

360 минг гектар суғориладиган ва захи қочирилган ер фойдаланиш учун қабул қилинди. Мелиоратив қурилишга 4,2 миллиард сўм капитал маблағ сарфланди.

Қаймоғи олинмаган сут маҳсулоти, мева-сабзавот консервалари, нон-булка ва макарон маҳсулотлари ишлаб чиқариш қувватлари ишга туширилди.

Қишлоқ хўжалигини ишлаб чиқариш воситалари билан таъминлайдиган тармоқларда минерал ўғит, чорвачилик ва ем-хашак тайёрлайдиган машиналар ва ускуналар ишлаб чиқариш қувватлари фойдаланишга топширилди.

КАПИТАЛ ҚУРИЛИШ

Давлат капитал маблағлари ҳисобига **асосий фондларни** ишга тушириш 6 процент кўпайди ва 48,5 миллиард сўмни, биринчи ярим йиллик планнинг 83 процентини ташкил этди. 77,2 миллиард сўмлик давлат **капитал маблағи** ёки шу даврга белгиланган лимитнинг 95 проценти ўзлаштирилди. Ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан давлат капитал маблағларининг ҳажми 6 процент ўсди.

Комплекслар бўйича давлат капитал маблағлари ҳисобига асосий фондларни ишга тушириш планининг бажарилиши ва ўсиш суръатлари қуйидаги маълумотлар билан ифодаланади:

	I-ярим йилликда планнинг бажарилиш проценти	1987 йил I ярмида 1986 йил I ярмидагига нисбатан процент ҳисобида
Ёқилғи-энергетика комплекси	92	108
Металлургия комплекси	78	105
Машинасозлик комплекси	87	114
Химия-ўрмон комплекси	72	100,8
Агросаноат комплекси	82	108
Қурилиш комплекси	84	109
СССР Енгил саноат министрлиги	98	124

СССР Химия саноати министрлиги, СССР Медицина ва микробиология саноати министрлиги, СССР Минерал ўғит ишлаб чиқариш саноати министрлиги, СССР Енгил ва озиқ-овқат саноати машинасозлиги ва рўзғор асбоблари министрлиги, СССР Қора металлургия министрлиги, СССР Оғир ва транспорт машинасозлиги министрлиги, СССР Атом энергияси министрлиги, СССР Балиқ хўжалиги министрлиги асосий фондларни ишга тушириш планини бажаришда энг кўп қолоқликка йўл қўйдилар.

Биринчи ярим йилликда бир қанча муҳим объектлар фойдаланишга топширилди. Булар орасида: Кемерово областидаги Ғарбий Сибирь ТЭЦ (иккинчи навбати)ида навбатдаги турбина, Ростов областидаги Сулинск металлургия заводида темир порошоги, Комсомольск-Амурдаги Узоқ Шарқ металлургия заводида қора металлар прокати ишлаб чиқарадиган, Витебск областидаги «Полимер» ишлаб чиқариш бирлашмасида химиявий тола ва ип, Кемероводаги «Азот» ишлаб чиқариш бирлашмасида синтетик аммиак, Суми областидаги Кролевец арматура заводида саноат трубопровод арматураси, задвижка ва затворлар, Тошкент областидаги Янгийўл пойабзал фабрикасида чарм пойабзал, Бурятия мебель ва ёғочсозлик комбинатида мебель ишлаб чиқарадиган қувватлар бор. Магистрал газ қувурларида жами узунлиги 4,7 минг километр узунликдаги бир қанча участкалар ишга туширилди.

Магистрал газ қувурларини, нефть ва нефть маҳсулотлари қувурларини, турбинали электростанцияларни, пўлат қувурларни, синтетик смола ва пластмассалар, каустик сода, ёғоч-тахта, мебель, ички трикотаж ишлаб чиқариш қувватларини ишга тушириш плани бажарилмади. 137 та ишга тушириладиган энг муҳим объект, шу жумладан 1986 йилда битказилмай қолган объектлар фойдаланишга топширилмади.

Биринчи ярим йиллик **пудрат ишлари** плани 99 процент бажарилди. Ишлар ҳажми 5 процент ўсди, меҳнат унумдорлиги 4,3 процент ошди.

Қурилиш комплексининг 20 та министрлигидан атиги 6 таси ишлар планини бажарди— СССР Монтаж ва махсус қурилиш ишлари министрлиги, СССР Транспорт қурилиши министрлиги, Ўзбекистон ССР, Қозоғистон ССР, Латвия ССР Қурилиш министрликлари, Эстония ССР Госстройи, Украина ССР, Грузия ССР, Озарбайжон ССР Қурилиш министрликлари ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан ишлар ҳажмининг камайтирилишига йўл қўйдилар.

Қурилиш комплекси министрликларининг ташкилотлари шу йилги ишга тушириладиган объектларда план топшириқларини уддалай олмадилар.

Қурилиш ташкилотларининг тўртдан бир қисмидан кўпроғи молиявий натижаларга кўра планни бажара олмади. Капитал қурилишда капитал маблағлар ва қурилиш ишлаб чиқариши самарадорлигини анча ошириш соҳасида силжишлар рўй бермади. Объектларни қуриш муддатлари норматив муддатлардан ошиб кетмоқда, бир вақтнинг ўзида қурилаётган объектлар сони ҳамон кўплигича қолмоқда.

ТРАНСПОРТ ВА АЛОҚА

Умумий фойдаланишдаги барча турдаги транспортда юк **ташиш** (жўнатиш) ҳажми 6,3 миллиард тоннани ташкил қилди ва ўтган йилнинг биринчи ярмидагига нисбатан анча кўп бўлди; **Пассажир обороти** 500 миллиард пассажир-километрдан ошиб кетди ва 2,4 процент кўпайди.

Умумий фойдаланишдаги транспорт айрим турларида юк ташиш ва пассажир обороти қуйидагича бўлди:

	1987 йил биринчи ярмида бажарилиши	планнинг бажарилиш проценти	1987 йил биринчи ярмида 1986 йил биринчи ярмига нисбатан процент ҳисобида
Юк ташиш (жўнатиш), миллион тонна			
Темир йўл транспорти	1982	98	98
Денгиз транспорти	121	102	99,4
Дарё транспорти	254	102	99
Автомобиль транспорти	3317	100,5	102
Трубопровод транспорти нефть ва нефть маҳсулотлари	329	101	103
газ (СССР Газ саноати министрлиги)	270	102	106
Пассажир обороти, миллиард пассажир-километр			
Темир йўл транспорти	179	102	101
Ҳаво транспорти	89	102	104

Темир йўл транспорти тошкўмир, кокс, нефть ва нефть маҳсулотлари, руда, цемент, минерал ўғитлар ва бошқа юкларни жўнатиш ярим йиллик планини бажарди.

Йил бошида йўл қўйилган қолоқлик ўрни қоплангани йўқ. Умумий юк жўнатиш плани 39 миллион тонна, шу жумладан металл конструкциялар, ёғоч-тахта, донадор шлаклар, ўтга чидамли материаллар, саноат хом ашёси ва формовка материаллари, флюслар, қора металлар жўнатиш плани бажарилмади. Шу кўрсаткич бўйича 22 та темир йўл, айниқса, Приволжск, Ғарбий Сибирь, Жануби-Шарқий, Донецк, Куйбишев темир йўллари орқада қолмоқда. Меҳнат унумдорлиги 6,2 процент ошди. Ҳаракатдаги составдан фойдаланиш ёмонлашди. Юк ва пассажир поездлари ҳаракат жадвалини бузиш бартараф этилмади. Июнь ойининг ўзидагина шаҳар атрофида қатнайдиган поездларни ҳисобга олмаганда, пассажир поездларининг 13,8 проценти манзилга кечикиб келди, бунинг устига ҳар бир поезднинг кечикиши ўртача 1,3 соатни ташкил қилди.

Денгиз транспорти хорижда сузишда юк ташиш планини 102 процент уддалади. Каботаж сузишда юк жўнатишда қолоқликка йўл қўйилди. Дунай, Азов, Камчатка, Каспий кемачилиги топшириқларни уддалай олмади.

Дарё транспортида пассажирларни жўнатиш, пассажир обороти, айрим юкларни ташиш белгиланганидан кам бўлди.

Ҳаво транспорти 53 миллион пассажирни ташиди. Шимолий Кавказ бошқармасидан ташқари гражданд авиациясининг барча бошқармалари ва ишлаб чиқариш бирлашмалари пассажир обороти планини бажарди. 57 миллион гектар қишлоқ хўжалик экинзорлари ва ўрмонларда авиация ёрдамида химиявий ишлар бажарилди.

Автомобиль транспортида Ўзбекистон ССР, Молдавия ССР, Туркманистон ССР, Украина ССР Автомобиль транспорти министрликлари, Эстония ССР Автомобиль ва тош йўллари министрлиги юк ташиш топшириғини уддалай олмади.

Умумий фойдаланишдаги автобуслар ва енгил таксиларда пассажир ташишдан олинган даромад 3,9 миллиард сўмни ташкил этди ёки план 102 процент бажарилди.

Юк автомобилларидан фойдаланиш интенсивлиги камайди: ҳар бир тонна юк кўтариш қобилиятига ҳисоблаганда уларнинг унумдорлиги, суткалик қатнови камайди, юксиз қатнаш салмоғи ортди.

Алоқа корхоналари асосий фаолиятдан даромад олиш планини бажардилар; ўтган йилнинг шу даврига нисбатан даромад 8 процент кўпайди.

III. Социал ривожланиш ва халқ турмуш даражасини ошириш

Халқ хўжалигида 1987 йилнинг биринчи ярмида 118 миллион **ишчи ва хизматчи** банд бўлди, бу ўтган йилнинг биринчи ярмидагига нисбатан 0,5 процент кўп.

Ишчи кучига қўшилганларнинг деярли ҳаммаси (0,5 миллион киши) аҳолига хизмат кўрсатиш соҳасига юборилди.

Жамоат хўжалигидаги **колхозчилар** сони 12 миллион кишини ташкил этди.

Меҳнатга ҳақ тўлаш ва ижтимоий истеъмол фондлари. Ишчилар ва хизматчиларнинг ўртача ойлик иш ҳақи (пул билан олинадиган иш ҳақи) ўтган йилнинг шу давридаги 195 сўм ўрнига 200,5 сўмни ташкил этди. Колхозларнинг жамоат хўжалигида колхозчилар меҳнатига ҳақ тўлаш 1986 йил биринчи ярмидаги 142 сўм ўрнига 147 сўмни ташкил қилди.

Халқ хўжалигининг айрим тармоқларида кўп йил ишлаганлиги учун мукофотлар тўловлари жорий этиш давом эттирилди. Узоқ Шарқ, Чита области, Бурятия АССР ва Тува АССРнинг жанубий районларида жойлашган корхоналар, муассасалар ва ташкилотлар ходимларининг иш ҳақига қўшимча ҳақ белгиланди.

Халқ хўжалигининг ишлаб чиқариш тармоқларида меҳнат коллективлари ишлаб топган маблағ ҳисобидан меҳнатга ҳақ тўлашнинг янги шартлари жорий этилмоқда. Шу билан бирга ана шу манба ҳисобидан иш ҳақини ошириш имкониятларидан секинлик билан фойдаланилмоқда. 1987 йилда меҳнатга ҳақ тўлашнинг янги шартига ўтказилиши лозим бўлган ходимлар умумий сонининг 11 проценти учунгина тариф ставкалари ва мансаб окладлари оширилди. Бу тадбир СССР Кўмир саноати министрлигида, СССР Рангли металлургия министрлигида, СССР Энергетика ва электрлаштириш министрлигида ҳамда бошқа бир қанча министрликларда қониқарсиз амалга оширилмоқда.

Аҳоли ижтимоий истеъмол фондларидан 77 миллиард сўмликдан кўпроқ **тўловлар ва имтиёзлар,** ёки ўтган йилнинг биринчи ярмидагига нисбатан 5,3 процент кўпроқ тўловлар ва имтиёзлар олди. Ана шу тўловлар ва имтиёзларни ҳам ҳисобга олганда ишчилар ва хизматчиларнинг иш ҳақи ойига 279 сўмни ташкил этди.

Аҳолини товарлар ва хизматлар билан таъминлаш. Давлат ва кооператив савдоси чакана товар обороти 165,2 миллиард сўмни ташкил қилди ва 1986 йилнинг шу даврига нисбатан қиёсий нархларда 3,2 процент ошди. Товар обороти плани умумий ҳажми жиҳатидан ҳам, спиртли ичимликларни сотишни ҳисобга олмаганда ҳам, умуман ва Эстония ССРдан ташқари барча иттифоқдош республикалар томонидан бажарилмади.

Чакана товар обороти структурасида ижобий ўзгаришлар давом этди — озиқ-овқат маҳсулотлари ва ноозиқ-овқат товарлари сотиш кўпайди, спиртли ичимликлар сотиш эса камайди.

Давлат ва кооператив савдосида айрим товарларни сотиш қуйидаги маълумотлар билан характерланади (қиёсий нархларда):

	1987 йилнинг биринчи ярмида 1986 йилнинг биринчи ярмига нисбатан процент ҳисобида
Нон маҳсулотлари	99
Гўшт ва гўшт маҳсулотлари	106
Балиқ ва балиқ маҳсулотлари	99
Сариёғ	109
Ўсимлик ёғи	103
Маргарин маҳсулотлари	103
Қаймоғи олинмаган сут маҳсулотлари	104
Пишлоқ	103
Тухум	102
Қанд-шакар	114
Кондитер маҳсулотлари	101
Чой	105
Картошка	103
Сабзавот	103
Мева ва цитрус мева	110
Спиртсиз ичимликлар	109
Минерал сув	102
Мева ва сабзавот шарбатлари	99
Спиртли ичимликлар	78
Тамаки маҳсулотлари	100
Кийим, ич кийим ва газлама	99
Трикотаж буюмлар	104
Пайпоқлар	110
Пойабзал	95
Чинни — фаянс, майолика ва шиша идишлар	113
Совун ва синтетик ювиш воситалари	103
Мебель	100
Холодильниклар ва морозильниклар	98
Шу жумладан камерасининг ҳажми 200 куб дециметр ва ундан ортиқ бўлган холодильник ва морозильниклар	105
Кир ювиш машиналари	104
Электр пилесослар	102
Соатлар	101
Фотоаппаратлар	107
Радиоприёмник қурилмалар	115
Телевизорлар	91
Жумладан, рангли тасвирдаги телевизорлар	97
Магнитофонлар	104
Велосипедлар ва мопедлар	101
Мотоцикллар ва мотороллерлар	106
Енгил автомобиллар	102
Ёғоч-тахта	114
Шифер	113
Томни ёпишга ишлатиладиган пўлат тунука ва бошқа металл маҳсулотлари	100

Картошка ва мева-сабзавот билан савдо қилиш бир мунча яхшиланди. Лекин уларнинг хили ҳамон камлигича қолмоқда.

Аҳолини гўшт маҳсулотлари, сариёғ билан таъминлашдаги қийинчиликлар сақланиб қолмоқда. Кўпгина шаҳарларда бундай маҳсулотлар билан бевосита корхоналарда, ташкилотларда, муассасаларда буюртмалар системаси орқали ёки ошхоналарда сотиш йўли билан таъминланмоқда. Бундай маҳсулотлар чакана савдо тармоқларига етарли даражада келтирилмаяпти.

Жойларда гўшт ва сут маҳсулотларини корхоналар ва ташкилотлар ёрдамчи қишлоқ хўжаликларида етиштириш ҳисобига ва бошқа манбалар ҳисобига гўшт ва сут маҳсулотларини кўпайтиришнинг қўшимча ресурсларини қидириб топиш ва ишга солишга кам эътибор берилмоқда.

Савдода картошка, мева-сабзавот маҳсулотлари, гўшт ва сариёғ етарли эмаслиги муносабати билан колхоз бозорларида давлат чакана нархларидан 2,5 — 4 баравар юқори нархлар вужудга келди ва сақланиб турибди.

Саноат буюмларига эҳтиёжларни қондиришда жиддий камчиликлар мавжуд. Пойабзал жуда тақчиллиги сезилиб турибди. Ёшларнинг модали кийим турлари, трикотаж буюмлар, шунингдек ўрта ва кекса ёшдаги кишиларнинг сифати яхшиланган товарларга эҳтиёжлари тўла қондирилмаяпти.

Улгуржи савдо ташкилотларининг чакана савдо ташкилотлари билан ўзаро пухта ҳамжиҳатлиги йўқ; савдога чиқарилаётган товарлар хилининг мавсумга мос келиш-келмаслигига риоя этилмаяпти.

Аҳоли бинокорлик материаллари, айниқса маҳаллий материаллар билан қониқарсиз таъминланмоқда. Биринчи ярим йилликда маҳаллий бинокорлик материаллари сотиш йиллик топшириғи 20 процент, шу жумладан РСФСРда 11 процент, Қозоғистон ССРда 9 процент бажарилди.

Аҳолига 25,3 миллиард сўмлик ҳақ тўланадиган хизмат кўрсатилди, бу эса йиллик планнинг 45 процентини ташкил этади. Хизмат ҳажми 10,5 процент кўпайди. Белоруссия ССР, Литва ССР, Латвия ССР, Қирғизистон ССР ва Эстония ССРгина ярим йиллик топшириқни уддалади. СССР Монтаж ва махсус қурилиш ишлари министрлиги, СССР Химия машинасозлиги министрлиги ва бошқа бир қанча министрликларнинг корхоналари хизмат кўрсатишда тегишли ташаббускорлик қилмаётирлар.

Биринчи ярим йилликда маиший хизмат кўрсатиш ҳажми 9,9 процент кўпайди. Ана шундай хизматларнинг планлаштириладиган 26 та асосий туридан фақат 13 тури бўйича план бажарилди. Шу муносабат билан аҳолига 49 миллион сўмлик кам хизмат кўрсатилди.

1987 йил 1 июлигача халқ истеъмоли товарлари ишлаб чиқариш, умумий овқатланиш ва аҳолига турли хизматлар кўрсатиш юзасидан 3 мингдан ортиқ кооператив тузилди.

Уй-жой ва социал-маданий қурилиш ҳажми ортди. Давлат капитал маблағлари ҳисобига умумий саҳни 35,1 миллион квадрат метрли ёки 1986 йилнинг биринчи ярмидагига нисбатан 17 процент кўп уй-жой фойдаланишга топширилди.

Уй-жойларни фойдаланишга топшириш биринчи ярим йиллик плани бажарилди. Шу билан бир вақтда Ўзбекистон ССР, Озарбайжон ССР, Литва ССР, Молдавия ССР, Арманистон ССР, Туркманистон ССР ва Эстония ССРда, шунингдек СССР Химия саноати министрлиги, СССР Станоксозлик ва асбобсозлик саноати министрлиги, СССР Чорвачилик ва озуқа ишлаб чиқариш машинасозлиги министрлиги, СССР Кўмир саноати министрлиги, СССР Нефтни қайта ишлаш ва нефть химияси саноати министрлиги, СССР Енгил саноат министрлиги, СССР Энергетика ва электрлаштириш министрлиги, СССР Электротехника саноати министрлиги, СССР Бинокорлик материаллари саноати министрлиги ва бошқа бир қанча министрлик ва идоралар план топшириқларининг бажарилишини таъминламадилар.

635 минг ўқувчига мўлжалланган умумтаълим мактаблари, 147 минг ўринли мактабгача тарбия болалар муассасалари, 12 минг ўринли касалхоналар, бир сменада 46 минг кишини қабул қиладиган амбулатория-поликлиника муассасалари, 39 минг ўринли клублар ва маданият уйлари ишга туширилди. Бироқ, уларни қуриб битказиш ва фойдаланишга топшириш ярим йиллик программаси барбод бўлди.

СССР Йўл қурилиши ва коммунал машинасозлиги министрлиги — мактабгача тарбия болалар муассасалари; СССР Рангли металлургия министрлиги, СССР Минерал ўғитлар ишлаб чиқариш министрлиги — касалхоналар; СССР Рангли металлургия министрлиги — поликлиникалар; СССР Атом энергетикаси министрлиги, СССР Кўмир саноати министрлиги, СССР Рангли металлургия министрлиги — клублар ва маданият уйларини қуриб ишга туширишни таъминламадилар. РСФСР, Ўзбекистон ССР, Молдавия ССР, Тожикистон ССР, Арманистон ССР, Туркманистон ССРда — мактаблар қурилиши, РСФСР, Ўзбекистон ССР, Литва ССР, Молдавия ССР, Арманистон ССРда — мактабгача тарбия болалар муассасалари, Ўзбекистон ССР, Арманистон ССР, Туркманистон ССРда — соғлиқни сақлаш муассасалари, Украина ССР, Қозоғистон ССР, Грузия ССР, Молдавия ССР, Литва ССР, Туркманистон ССРда — клублар ва маданият уйлари қурилишида план топшириқларидан анча орқада қолинишига йўл қўйилди.

Ҳунар-техника билим юртларини фойдаланишга топшириш ярим йиллик плани ғоят қониқарсиз аҳволда — атиги 43 процент бажарилди. СССР Трактор ва қишлоқ хўжалик машинасозлиги министрлиги, СССР Чорвачилик ва озуқа ишлаб чиқариш машинасозлиги министрлиги, СССР Энергетика ва электрлаштириш министрлиги, СССР Атом энергетикаси министрлиги, СССР Рангли металлургия министрлигида, шунингдек Арманистон ССР ва Эстония ССР территориясида бирорта ҳам ҳунар-техника билим юрти фойдаланишга топширилмади.

Социал-маданий объектларни ускуналар ва инвентарлар билан тўла таъминланмагани ҳолда фойдаланишга топшириш практикаси давом этди.

Касалхоналар ва амбулатория-поликлиникалар сони кўпайди. Шу билан бирга соғлиқни сақлашнинг моддий-техника базаси, медицина хизмати кўрсатиш сифати, аҳолини дори-дармонлар билан таъминлаш жиддий равишда яхшилашга муҳтож.

Санаторийлар, дам олиш муассасалари, туристлар меҳмонхоналари ва базалари тармоғи кенгайди, бироқ аҳолининг уларга бўлган эҳтиёжи тўла-тўкис таъминланмаяпти.

Мамлакатда демографик вазиятни соғломлаштириш барқарор тус олди.

Совет Иттифоқи **аҳолисининг сони** 1987 йил 1 июлда 283,1 миллион кишидан иборат бўлди.

Салкам 4 миллион йигит ва қиз **ўрта маълумот** олди.

Халқ хўжалигининг турли тармоқлари учун 2 миллион мутахассис, шу жумладан олий маълумотли 0,8 миллион мутахассис ва ўрта махсус маълумотли 1,2 миллион мутахассис тайёрланди.

Атроф-муҳитни муҳофаза қилиш. Байкал кўли нодир табиий комплексини, шунингдек Ладога кўлини комплекс муҳофаза қилиш юзасидан муҳим қарорлар қабул қилинди.

Ҳавога зарарли моддаларни чиқариб юборишни камайтириш, сув ресурсларидан оқилона фойдаланиш, ҳайвонот оламини муҳофаза қилиш тадбирларини амалга ошириш давом эттирилди.

Шу билан бирга ғоят муҳим табиатни муҳофаза қилиш объектлари, шу жумладан атроф-муҳитга айниқса кўп салбий таъсир ўтказаётган баъзи корхоналарда бундай объектларни қуриш ва ишга тушириш топшириқлари бажарилмади.

СССР Рангли металлургия министрлиги, СССР Қора металлургия министрлиги, СССР Минерал ўғитлар ишлаб чиқариш министрлиги, СССР Химия саноати министрлиги, СССР Газ саноати министрлигининг бир қанча корхоналарида зарарли моддаларни ҳавога бирданига чиқариб ташлаш, СССР Қора металлургия министрлиги, СССР Минерал ўғитлар ишлаб чиқариш министрлиги, СССР Энергетика ва электрлаштириш министрлиги, СССР Нефть-газ саноати қурилиши министрлиги корхоналарида эса ифлос оқаваларни сув ҳавзаларига шошилинч чиқариб ташлаш ҳоллари юз берди.

Табиатни муҳофаза қилиш қонунлари бузилганлиги муносабати билан айрим саноат объектларида, жумладан СССР Медицина ва микробиология саноати министрлиги, СССР Химия саноати министрлиги, СССР Минерал ўғитлар ишлаб чиқариш министрлиги, СССР Энергетика ва электрлаштириш министрлиги, СССР Ўрмон, целлюлоза ва қоғоз саноати министрлиги, СССР Енгил саноати министрлигининг айрим саноат объектларида иш тўхтатиб қўйилди.

* * *

Совет Иттифоқи меҳнаткашлари КПСС Марказий Комитетининг 1987 йил июнь Пленумининг экономикани бошқаришни тубдан қайта қуриш тўғрисидаги қарорини қизғин маъқуллаб кутиб олдилар. Давлат корхонаси (бирлашмаси) тўғрисида СССР Қонунини кучга киритишга, бошқарув органларининг ташкилий структураси ва ишини қайта ташкил этишга тайёргарлик ишлари кучайтирилмоқда. 1987 йил планини муваффақиятли бажариш, Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 70 йиллигини муносиб кутиб олиш учун меҳнат коллективларининг социалистик мусобақаси кенгайиб бормоқда.

СССР МАРКАЗИЙ СТАТИСТИКА БОШҚАРМАСИ

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИДА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Ўзбекистонда архитектура, тарих ва маданият обидаларини таъмирлашни ривожлантиришдаги хизматлари учун Хоразм махсус илмий-таъмирлаш ишлаб чиқариш устахонасининг директори ўртоқ Шавкат Мадримович РАҲИМБОЕВГА «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган маданият ходими» фахрий унвонини берди.

* * *

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Ўзбекистонда театр санъатини ривожлантиришдаги хизматлари учун Андижон область «Лола» қўғирчоқ театрининг актёри ўртоқ Баҳодир Акбаралиевич ЖАББОРОВга «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артисти» фахрий унвони берди ва шу театрнинг бош рассоми ўртоқ Лилия Ивановна СВЕТЛИЧКИНАни Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотлади.

КПСС Марказий Комитети 1987 йил июнь Пленумининг қарорлари — қайта қуришни жадаллаштиришнинг қудратли ва таъсирчан воситаси.

КПСС Марказий Комитети 1987 йил июнь Пленумининг қарорлари — бошқаришни тубдан ислоҳ қилишнинг назарий негизи, совет жамияти турмушини сифат жиҳатдан янгилаш борасидаги ҳаракатларнинг аниқ-равшан программаси.

КПСС Марказий Комитетининг 1987 йил июнь Пленуми — Улуғ Октябрь ишининг бевосита давоми.

КПСС Марказий Комитетининг 1985 йил апрель Пленумидан кейинги даврдаги қайта қуришнинг сиёсий якунлари.

Қайта қуриш ҳозирги босқичининг биринчи галдаги вазифалари.

Демократиялаш — қайта қуришнинг ҳал қилувчи шарти.

Экономика — қайта қуришнинг зарбдор жабҳаси.

Экономикани бошқаришнинг яхлит, самарали ва пухта системасини вужудга келтириш — партиянинг экономика соҳасидаги асосий сиёсий вазифаси.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ 1987 ЙИЛ ИЮНЬ ПЛЕНУМИ МАТЕРИАЛЛАРИ ЮЗАСИДАН ЛЕКЦИЯЛАР, СУҲБАТЛАР ВА ДОКЛАДЛАР

ТЕМАТИКАСИ

Экономикани бошқаришни туб ислоҳ қилиш — мамлакат бутун ижтимоий ҳаётини қайта қуришнинг энг муҳим бўғини.

Экономикани бошқаришни тубдан қайта қуришнинг асосий йўналишлари.

Бошқаришни қайта қуриш корхонадан бошланади.

Корхоналар фаолиятига раҳбарлик қилишнинг янги иқтисодий механизми.

Экономикани марказлаштирилган тартибда бошқариш функцияларининг ўзгартирилиши.

Бошқарув органлари ташкилий структураси ва ишини қайта қуриш.

Хўжалик юритишнинг янги шароитларида территориал бошқарув.

Ҳозирги замон шароитида иқтисодий, илмий-техникавий ва социал тараққиётнинг воситалари ва омиллари.

Социалистик мусобақа янги босқичда.

Фан-техника тараққиёти — иқтисодий ишлаб чиқаришнинг асосий омили.

Меҳнаткашлар ташаббуси ва ижодкорлиги — бошқаришни қайта қуришга.

Бошқаришни қайта қуриш аниқ ташкил этилсин ва партиявий-сиёсий жиҳатдан таъминлансин.

Давлат корхонаси (бирлашмаси) тўғрисида СССР Қонуни — иқтисодий ислоҳотнинг ҳуқуқий негизи.

Бошқаришни қайта қуриш — корхоналар партия ташкилотлари сиёсий етуклиги ва жанговарлиги учун имтиҳон.

Тўла хўжалик ҳисоби ва ўзини-ўзи маблағ билан таъминлаш — корхоналар бутун фаолиятининг негизи.

Планлаштириш — партия иқтисодий сиёсатини амалга оширишнинг асосий воситаси.

Ишлаб чиқаришнинг материал-техника таъминотини қайта қуришнинг асосий йўналишлари.

Нарх белгилашни тубдан ислоҳ қилиш — экономикани бошқаришни қайта қуришнинг таркибий қисми.

Кредит системасини қайта қуриш — бошқаришни тубдан ислоҳ қилишнинг энг муҳим бўғини.

КПСС иқтисодий сиёсатининг социал йўналишлари.

Инсон ва унинг реал манфаатлари ҳамда истаклари — КПСС иқтисодий сиёсатининг марказида.

Қайта қуришда инсон омили ролининг оширилиши.

Янги хўжалик механизми ва ижтимоий ҳамда шахсий манфаатларни уйғунлаштириш проблемалари.

Совет кишиларининг социал жиҳатдан ҳимояланиши, ҳуқуқлари ва бурчлари.

Меҳнатга ҳақ тўлаш ва уни рағбатлантиришнинг янги принциплари.

Меҳнатни ташкил этиш — фан-техника тараққиёти талаблари даражасида бўлсин.

Меҳнатни ташкил этишнинг илғор формалари, коллектив пудратдан оммавий фойдаланилсин.

Мамлакат социал-маданий комплексини бошқаришни такомиллаштириш вазифалари.

Кадрларнинг иқтисодий билимларини ошириш — бошқаришни муваффақиятли қайта қуришнинг сўзсиз шарти.

КПСС Марказий Комитети 1987 йил июнь Пленумининг қарорлари — совет кишилари турмушини сифат жиҳатидан яхшилашнинг, социализмни чинакам янгилашнинг аниқ-равшан программасидир.

• Спорт

ВЕЛОПОЙГА:

ФАХРЛИ ЎРИНЛАР

ГФР йўллари бўйлаб ўтказилаётган халқаро турнирнинг 10-босқичи қизиқарли бўлди. 150 километрлик масофани 3 соат 58 минут 13 секундда босиб ўтган австриялик Х. Линарт биринчи ўринни эгаллади. Пешқадамдан 10 секундга ортда қолган О. Людвиг (ГДР) билан тошкентлик Ж. Абдужабборов ғолиблик супасининг иккинчи ҳамда учинчи поғоналарига кўтарилдилар.

ЕНГИЛ АТЛЕТИКА:

ЮКСАК НАТИЖА

Брянск шаҳрида ўтказилаётган СССР чемпионатида халқаро классдаги спорт мастери, тошкентлик Родион Гатаулин лангар билан сакрашда 5 метру 90 сантиметрлик маррани эгаллаб, кўпчиликни қувонтирди. Унинг ҳамшаҳри В. Риженков 550 сантиметрлик натижа билан кучли олтиликдан жой олди. 110 метрга тўсиқлар оша югуришда тошкентлик Сергей Усов 13,55 секундлик натижа кўрсатиб, маррада иккинчи бўлди.

РЕКЛАМА * ЭЪЛОНЛАР

Ўзбекистон ССР Ҳунар-техника таълими давлат комитети
ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ОРЖОНИКИДЗЕ РАЙОНИДАГИ
12-ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ
1987—1988 ўқув йили учун
ҚУЙИДАГИ МУТАХАССИСЛИКЛАР БЎЙИЧА

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

кенг ихтисосли тракторчи-машинист (ремонт қилиш ишлари ва автомобиль ҳайдаш ҳам ўргатилади), **чорва молларига ветеринария ишлови бериш ва молхоналарни дезинфекция қилиш операторлари, чорвачилик фермалари механизаторлари, шофёрлар, 3-класс тракторчилар, товуқ фермаси электромонтёри.**

Билим юрти 1962 йилдан буён қишлоқ хўжалигида ишлаш учун малакали кадрларни тайёрлаб келмоқда. Малакали ишчилар тайёрлаш учун билим юртида барча шарт-шароитлар муҳайё этилган. Ўқув кабинетлари барча замонавий асбоб-ускуналар, кўргазмали қуроллар ва техникавий асбоб-ускуналар билан жиҳозланган. Касблар бўйича ўқув қуроллари мавжуд.

Барча ўқувчилар стипендия, тўрт маҳал бепул иссиқ овқат, кийим-бош ва ётоқхона билан таъминланади.

Билим юртида бадиий ҳаваскорлик тўгараги, фото тўгарак, футбол, волейбол, баскетбол, кураш, бокс, стол тенниси тўгараклари мунтазам ишлаб туради.

Алоҳида футбол майдони, отиш тири мавжуд.

Ўқиш давомида ўқувчилар ватанимизнинг гўзал ва қаҳрамон шаҳарларига экскурсияларга борадилар.

Билим юртини аъло баҳолар билан битирганлар олий ўқув юртларига ўқишга конкурссиз кириш ҳуқуқига эга бўладилар.

Ўқиш муддати 3 ва 1 йил.

3-класс тракторчи группаларида ўқиш муддати 6 ой. Бу группани битирган барча ўқувчиларга Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмасида ишлаш учун йўлланма берилади.

Кенг ихтисосли тракторчи-машинист ва автомобиль ҳайдовчилари группаларига фақат 8-синфни битирган ўқувчилар қабул қилинади.

Қолган мутахассисликлар бўйича 3 йиллик группаларга 8-синфни битирган ва 1 йиллик группаларга 10-синфни битирган йигит-қизлар имтиҳонсиз қабул қилинади.

Ўқиш 1 сентябрдан бошланади.

Кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни топширадилар: директор номига ариза, 8 ёки 10-синфни битирганлиги ҳақида ҳужжат, турар-жойидан справка, 8 дона (3х4 см) фотосурат, медицина справкаси (086/У форма), туғилганлиги ҳақида гувоҳнома.

Қабул комиссияси ҳар куни соат 9 дан 17.00 гача ишлайди.

Билим юрти адреси: Тошкент области, Оржоникидзе райони, «Геофизика» посёлкаси (Тошкент шаҳридан 1,16, 24 автобусларда «Троицкий муюлиши» бекатигача бориладн. Горький номли метро станциясидан 63-автобусда 1-«Қорасув», Луначарский шоссесидан «Тошкент—Чингелди», «Тошкент — Тузель» автобусларининг «Геофизика» бекатлари).

Ўзбекистон ССР Ҳунар-техника таълими давлат комитети
ТОШКЕНТ ШАҲАР ҲУНАР-ТЕХНИКА ТАЪЛИМИ БОШҚАРМАСИНИНГ
37-ЎРТА ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ
1987-1988 ўқув йили учун

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

БИЛИМ ЮРТИ МЕТРО ҚУРИЛИШИ БЎЙИЧА МУТАХАССИСЛАР ТАЙЁРЛАЙДИ.

8-синф маълумоти билан ўқишга кирганларга қуйидаги мутахассисликлар берилади: электр ва газ пайвандчи, бўёқчи-сувоқчи, безак плиталар терувчи, қурилиш дурадгорлиги, навбатчи электро-слесарь, йўл-қурилиш машиналари ремонти бўйича слесарь.

Ўқиш муддати 3 йил.

Ўқиш муддати 10 синфни битирган ва Совет Армиясида хизматни ўтаб қайтганлар учун 6 ой. 10-синфни битириб келганлар учун эса 1 йил. Улар электр пайвандчи, безакли плиталар терувчи, бўёқчи-сувоқчи мутахассисликларини эгаллайдилар.

БИЛИМ ЮРТИГА ЙИГИТ ВА ҚИЗЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

8-синф маълумоти билан билим юртига кирганлар давлат таъминотида бўлади. Уларга байрам ва иш кийимлари берилади. 3 маҳал бепул овқат билан таъминланадилар.

Билим юртини тамомлагандан сўнг ўқувчилар тегишли мутахассислик бўйича разряди кўрсатилган ҳамда тўлиқ ўрта маълумот олганлиги ҳақида диплом оладилар.

10-синф маълумоти билан ўқишга кирганлар ойига 80 сўмдан 94 сўмгача стипендия олишади.

ИШЛАБ ЧИҚАРИШ ПРАКТИКАСИ ДАВРИДА БАРЧА ЎҚУВЧИЛАРГА ИШ ҲАҚИНИНГ 50 ПРОЦЕНТИ ТЎЛАНАДИ.

ЎҚИШ МУДДАТИ МЕҲНАТ СТАЖИГА ҚЎШИБ ҲИСОБЛАНАДИ.

Билим юртини битирганлар темир йўл транспорти ходимлари қаторида имтиёзлардан фойдаланадилар.

Аъло баҳолар билан ўқиганлар эса билим юртини тугатгандан сўнг танлаган касби бўйича ўқиш учун олий ўқув юртларига юборилади.

Билим юрти яхши жиҳозланган кабинетлар, ишлаб чиқариш устахоналари, спорт зали, ётоқхонага эга.

Билим юртига кириш учун қуйидаги ҳужжатларни тақдим этиш лозим: маълумот тўғрисида шаҳодатнома ёки аттестат, мактабдан характеристика, 286-формадаги медицина справкаси, турар жойидан справка, 6 дона 3х4 см. ҳажмдаги фотосурат, ариза.

ҲУЖЖАТЛАР 25 АВГУСТГАЧА ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Билим юрти адреси: 700156, Тошкент шаҳри, Чилонзор массиви, Д-20 квартали, 35-уй (50, 78, 94 экспресс-автобуслар, 6, 11, 19-троллейбуслар, 17-трамвайларнинг «20-квартал» бекати).

Ўзбекистон ССР Юстиция министрлиги
ТОШКЕНТ СУД МЕДИЦИНА ЭКСПЕРТИЗАСИ ИЛМИЙ-ТАДҚИҚОТ ИНСТИТУТИ
вакант вазифага
КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

катта илмий ходим: суд-автотехника экспертизалари лабораторияси (техника фанлари кандидати).

Конкурс муддати — 3 августгача.

Адрес: 700115, Тошкент шаҳри, Чилонзор кўчаси, 29-уй. Телефон 77-36-25.

Ўзбекистон ССР Агросаноат Давлат комитети контроль-ревизия бошқармаси коллективи шу бошқарма бош мутахассиси Д. Нуровга рафиқаси

Раҳбар

НУРОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

• Фан-техника тараққиёти—юксалиш қаноти

АГРОСАНОАТ КОМПЛЕКСИГА — ЯНГИ ТЕХНИКА

Ўзбекистон ССР Халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасида агросаноат комплекси хўжаликлари ва қишлоқ хўжалик маҳсулотларини қайта ишлаш корхоналари учун янги моделларда ишлаб чиқарилган машина, механизм ва ускуналарнинг республикалараро регионал кўргазма-ярмаркаси очилди. Унда СССР Қишлоқ хўжалиги машинасозлиги, Енгил ва озиқ-овқат саноати машинасозлиги, Чорвачилик ва озуқа ишлаб чиқариш машинасозлиги министрликлари, илмий-тадқиқот институтлари, лойиҳа-конструкторлик идоралари ҳамда корхоналари ишлаб чиқарган машина, ускуналарнинг янги намуналари намойиш этилмоқда.

Агросаноат комплекси корхоналари ва ташкилотлари раҳбарлари ҳамда мутахассисларини қишлоқ хўжалик техникаси сўнгги янгиликлари билан таништириш ярмарканинг асосий мақсадидир.

Ортиқча ва фойдаланилмаётган моддий-техника ресурсларини ишлаб чиқаришга кўпроқ жалб этиш ҳам ярмарканинг асосий вазифаларига киради.

Кўргазма-ярмаркада ҳосилни йиғиб-териб оладиган, экин қатор ораларига, боғ-роғларга ишлов берадиган, экинлар касалликлари ва зараркунандаларига қарши замонавий усулда ишлов берадиган машина ва механизмлар бор.

Улар орасида республикамиз машинасозлиги маҳсулотлари ҳам анчагина. Хусусан, «Тошкент трактор заводи», «Узбексельмаш» ишлаб чиқариш бирлашмалари, «Ташсельмаш», «Чирчиксельмаш», Тошкент экскаватор заводлари ва бошқа қишлоқ хўжалиги машинасозлиги корхоналарида ишлаб чиқарилган сўнгги моделдаги универсал тракторлар, пахта териш, кўрак териш ва чувиш машиналари, сеялка, прицеп ва бошқа маҳсулотларни кўрамиз.

КПСС Марказий Комитетининг 1987 йил июнь Пленуми қарорларига жавобан ташкил этилган кўргазма-ярмарка мамлакатимизда кўплаб ўтказиш мўлжалланган бундай ишларнинг дастлабкисидир.

Ўрта Осиё республикалари ва Қозоғистон ССР агросаноат комплекслари, қишлоқ хўжалик маҳсулотларини қайта ишлаш корхоналарини янги техника билан таъминлаш мақсадидаги бу кўргазма-ярмарка 25 июлгача ишлайди.

С. ЖЎРАЕВ.

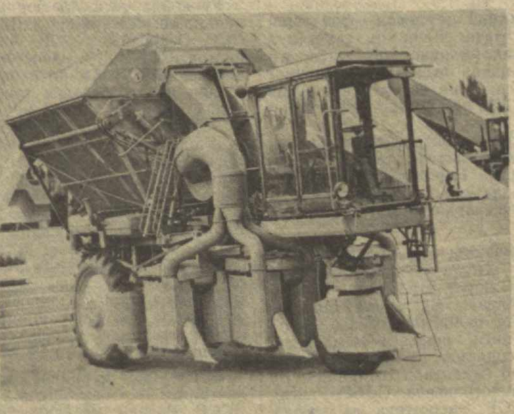

14ХВ—2, 48 пахта териш машинаси («Ташсельмаш»).

ГХ—4 эгат очиш мосламаси («Чирчиксельмаш»).

КХУ — 4 культиватор — ғўзани озиқлантириш универсал трактори. («Чирчиксельмаш»).

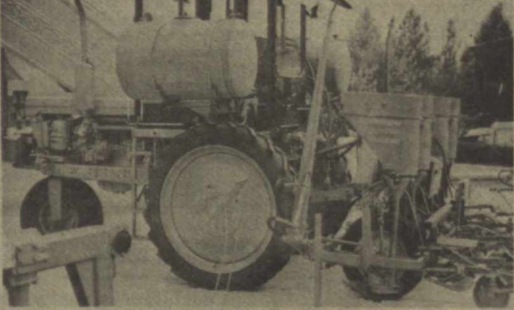

СХУ—4 универсал тракторига чигит экиш сеялкаси тиркалган («Узбексельмаш»).

Е. БОТИРОВ фотолари.

ХРОНИКА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ўртоқ Муҳаммадбобир Мажидович Маликов бошқа ишга ўтганлиги муносабати билан уни Ўзбекистон ССР Олий суди аъзоси вазифасидан озод қилди.

Қизлар тақдирига лоқайд бўлмайлик

«Сайрам, Фотима, Раъно ва бошқалар...»ни ўқиб

Газетамизнинг шу йил 12 июнь сонида босилган юқоридаги сарлавҳали мақола юзасидан газетхонларимиздан келаётган мактублар оқими тўхтамаётир.

Қуйида ана шу хатларнинг бир туркуми билан сизларни таништирамиз.

Мақолада дарсга келмаган ўқувчиларга ўқитувчиларнинг баҳо қўйганлиги ва оқибатда улар ҳам жазоланганлиги тўғри кўрсатилган. Ҳақиқатан ҳам ўша ўқитувчиларнинг иши жиддий жазога лойиқ. Бу ахир, маориф соҳасидаги ўзига хос «қўшиб ёзиш» эмасми?

Бундан бир неча йил бурун мактабни олтин медалга битирган бир ўқувчимиз Тошкентдаги олий ўқув юртларидан бирига бориб, кириш имтиҳонидан «икки» баҳо олиб қайтди. Шундан сўнг медалнинг қандай олингани билан қизиқдилар. Тегишли шахслар мактабга келиб, медаль олиш учун тайёрланган айрим ҳужжатларни текширишдан нарига ўтолмади. Қизиғи шундаки, бу ҳужжатлар мактаб, район ва областдаги масъул ўртоқларнинг назоратидан ўтгандан сўнг медаль берилишини ўша одамнинг ўзи ҳам яхши биларди. Лекин ўша текширишнинг ҳеч қандай фойдаси бўлгани йўқ.

Р. ЕҚУБОВ,
Марҳамат районидаги 12-ўрта мактаб.

* * *

Бизнинг 9-ўрта мактабда ҳам Сариосиёдаги 18-мактабда бўлгани сингари воқеалар учрайди. Мактабимизда қизларни ўрта мактабни битирмаётганига сабаб шундай: 8-синфни тугатгандан кейин қизларни 13-ҳунар-техника билим юртига юборишади. Билим юрти шаҳарда. Қизларнинг биттаси ҳам ўз хоҳиши билан ариза ёзмайди. Ўзбек тили дарслигида «Ариза» деган машқ бор. Ўша машқни ўқитувчиларимиз ёздириб, йиғиштириб оладилар. Кейин аризани билим юртига юборишади. Документларни ҳам юборишади. Қарабсизки, бизларга энди мактабда ўқиш мумкин эмас. Қизлар билим юртига бормайдилар, ота-оналари ҳам юбормайди. Ана шундай қилиб уйда қолиб кетишади.

1986 йили еттита қизни 19-ҳунар-техника билим юртига юбордилар. Уларга ҳам туртки билан ариза ёздирдилар. Шулардан иккитаси ариза ёзмаган эди. Барибир уларнинг ҳам ҳужжатлари билим юртига юборилди. Аризани директор, ўқитувчиларимиз ўзлари тўғрилаб юбордилар. Ариза ёзмаган қизлар эса мактабга қатнаб юраверди. Беш нафар қиз эса уйда юришибди. Уларнинг ўқигиси келади, албатта. Биттаси шу йили вафот этди. Бунақа гаплар кўп. Келсангиз айтамиз.

САЙРАМ...
Сурхондарё область, Шеробод райони.

* * *

Сариосиёдаги 18-мактаб ўқитувчилари раҳбарларнинг ҳийла-найрангларига рақсга тушадиган ўқитувчилар бўлса керак. Бундай шахслар доимо уй ишларини мактаб ишидан устун қўядилар ва шу билан ҳамма вақт тарозининг оғир томонида ўзлари турадилар. Бунинг олдини олиш керак. Токи газак олиб кетмасин. Биз болаларимизни мактабга ишониб топширишни истаймиз.

Жумамурод ИШЧАНОВ,
уруш ва меҳнат ветерани, Тошовуз райони.

* * *

«Сайрам, Фотима, Раъно ва бошқалар...» мақоласи барча ўқитувчилар томонидан қизиқиб ўқиб чиқилди. Биздаги ишлар ҳамма жойда бор экан, ёлғиз эмас эканмиз дея хулоса қилинди. Район маориф ходимлари кўпинча мана шундай сигнал кутиб туришади. Жумбоқнинг олдини олиш керак, ахир! Бунинг учун ўз соҳасини яхши билиши, ўрганиши керак. Ҳайрон бўлманг. Ҳозир мақола босилган газетанинг мазкур сонлари РайОНО ва мактаб раҳбарларининг қўлларида қурол вазифасини ўтамоқда. Улар айрим «гапга кирмайдиган», «ўжар»ларни ўша мақола билан «фақат бизда эмас, ҳамма жойда шундай, мана ўқиб кўр» деб оғзига урмоқдалар. Ошкораликнинг бу турига қўшила олмайман. Қолаверса, айбдорларга берилаётган жазолар ҳам ўта юмшоқ бўляпти. Келажагимиз ҳар жиҳатдан ҳозирги тарбияланаётган ёшларга боғлиқ бўлгани учун ҳам айбдорлар билан яхшироқ гаплашиб олиш керак.

О. МИРЗАЖОНОВ,
Олтиариқ район Пушкин номли 1-кечки ўрта мактаб ўқитувчиси.

* * *

Мақолада кўтарилган масалаларни долзарб масалалар деб ҳисоблайман. Мен Ўзбекистон районидаги 34-ҳунар-техника билим юртида ишлайман. Бизнинг билим юртимизга областдаги Киров, Фрунзе, Ленинград районларидан ҳам ўқувчилар келиб ўқишади. Биздаги мактабларда ҳам аҳвол юқорида тилга олинган мактаблардан яхши эмас. Билим юртига келиб ўқийдиган ўқувчиларнинг кўпчилиги на саводли ёза олади, на ўқий олади. Бу ерда шундай ўқувчилар ўқиши керакмикан? Бизга ҳар йили область ҳунар-техника таълими бошқармасидан план берилади, бу йил ҳам 340 нафар ўқувчи қабул қилишимиз керак. Лекин бизнинг районнинг ўзида шундай билим юртларидан 4 таси бор, ҳаммасида аксарият бир хил мутахассислик. Ҳар бир ўқитувчи, мастерларга 5 нафардан ўқувчи топиб келасан дейилган. Ўқувчи буюм эмаски, уни топиб олиб борилса!..

С. ТУРҒУНОВ.
Фарғона область, Ўзбекистон райони.

* * *

Газета саҳифаларида мактаб ислоҳотига доир материалларда ота-онанинг бурчи, вазифаси ҳақида шунингдек, ўқувчининг обрўси, имтиёзлари ҳақида ҳам фикр-мулоҳазалар бериб борилса яхши бўларди. Биз педагоглар бу соҳада мутахассисларнинг маслаҳатларига жуда муштоқмиз.

Ж. МАЛИКОВА,
Тошкент область, Калинин райони 9-ўрта мактаб.

* * *

Сариосиёдаги ўрта мактабни битирмаётган қизлар ҳақидаги мақолани ўқиб жуда ҳам таъсирландим.

...«Мачай» совхози тоғли Бойсун районидаги энг йирик совхозлардан бири ҳисобланади. 30-йилларда қишлоғимиздан илғор аёллар етишиб чиқиб, шуҳрат қозонган. Иқлима Бўронова 40-йилларда колхоз раисаси вазифасини бажарган.

Аёллар орасидан етишиб чиққан биринчи халқ селекционери, машҳур «Муслимка» навли буғдойни яратувчиси Муслима Бегимова тўғрисида кам эшитмаган дейсиз?!

Жаннатдан эр-хотин
қувланган экан
Худонинг буғдойин
еб қўйган иши.
Афсона шундай деб
хабар беради.
Муслима холанинг
«Муслимка» деган
Буғдойин нонидан
еб тўйган киши
Дунё жаннатига
мутлақ киради,

деб ёзган эди Ғафур Ғулом.

Ҳозирчи, аҳвол қандай? «Мачай» совхози территориясида асосан 5 та мактаб мавжуд бўлиб, шулардан биттаси ўрта мактабдир. 46-мактабдан бошқа мактабларнинг 8-синфини битирган қизлар ўқишни давом эттириш имконига эга бўлмаяпти.

Мачайлик қизлар нафақат ўқиш, айни бир пайтда меҳнат қилиш имкониятидан ҳам маҳрум бўлиб қолди. Ҳозир совхоз территориясида яшовчи хотин-қизлар ижтимоий фойдали меҳнат билан доимий банд эмас.

Совхозда маиший, маданий-оқартув муассасалари умуман йўқ. На ошхона, на ҳаммом, на клуб, на кутубхона, на болалар боғчалари. Радиолаштирилмаган. Йўл қурилишига умуман эътибор йўқ. Шундай экан, мачайлик қизларнинг қисмати Сайрам, Фотима, Раънолар тақдиридан ҳам ачинарлидир. Ўйлаймизки, область, район совхоздаги мутасадди раҳбарлар бу тўғрида бош қотирарлар.

Шомат САМАТОВ,
Термиз Давлат педагогика институти фалсафа кафедрасининг доценти.

Редактор Л. ҚАЮМОВ.

• Тингланг, томоша қилинг

21 июль, сешанба

Телевидение

МТ-I. 8.00 — «90 минут». 9.30 — «Қаҳрамонона Пастораль». Бадиий фильм. 10.40 — «Жонли табиат». 11.40 ва 16.30 — Янгиликлар. 16.45 — Ҳужжатли фильмлар. 17.15 — «Сен қонунни биласанми?» 18.00 — Фильм-балет. 18.30 — Сиз яратган боғ. 19.00 — Агар соғлом бўлай десанг! 19.15 — Дунё воқеалари. 19.30 — Уй қура билиш. 19.50 — Мультфильмлар. 20.10 — «Зелена Гура-87». 21.30 — Время. 22.05 — Ҳужжатли фильм. 22.20 — «Яқин Шарқ синов даври». 23.35 — Концерт. 24.00 — Дунё воқеалари. 00.15 — «Биз қандай дам оляпмиз?»

МТ-II. 9.00 — Гимнастика. 9.20 — Ҳужжатли фильм. 10.10 — Ўзбекистон телевидениеси ва радиоси камер оркестрининг концерти. 10.40 — Будильник. 11.10 — Рус тили. 11.40 — Француз тили. 12.10 — Болалар учун фильм. 13.20 — Студентларнинг жаҳон ёзги ўйинлари. 15.20 ва 18.30 — Янгиликлар. 18.40 — Ҳужжатли фильм. 19.00 — ...16 ёшгача ва ундан катталар. 19.45 — Халқаро панорама. 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.45 — Илмий-оммабоп фильм. 21.00 — Ритмик гимнастика. 21.30 — Время. 22.05 — К. Родин чалади (виолончель). 22.30 — Футбол. Ўртоқлик учрашуви. СССР — Польша олимпия терма командалари. 23.15 — Янгиликлар.

УзТВ-I. 7.10 — Ритмик гимнастика. 7.30 — «Салом, кичкинтойлар!». 7.40 — Телефильм. 8.00 — Ахборот. 8.20 Тонгги тароналар. 8.30 — Болалар учун фильм. 17.30 — Янгиликлар. 17.40 — ва 18.15 — «Абитуриент-87». 18.55 — Болалар учун фильмлар. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Сатирик новеллалар. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Ўзбек куйларидан концерт. 21.30 — Время. 22.05 — Бободеҳқон мактаби. 22.35 — «Ешлик». 23.50 — Бугун оламда нима гап?

УзТВ-II. 19.35 — Қувноқ стартлар. 20.50 — «Дўстлик маршрутлари бўйлаб». 21.30 — Время. **Фрунзе.** 22.05 — Қишлоқ меҳнаткашлари, Сизлар учун. 22.45 — «Княгиня Ольга ҳақида афсона». Бадиий фильм. 2-серия.

Радио

БИРИНЧИ ПРОГРАММА: 8.30 — Қўшиғимиз сизга армуғон. 9.30 — Улуғ Октябрнинг 70 йиллигига. 12.10 — Новатор. 13.00 — Чорвадор. 13.30 — М. Шамаева куйлайди. 14.00 — Қишлоқ хўжалик ходимлари учун эшиттириш. 15.40 — Қардош республикалар адабиёти. 16.00 — Халқаро мавзуларда актуал интервью. 18.15 — КПСС Марказий Комитети июнь Пленуми қарорлари асосида фан-техника тараққиётини жадаллаштириш йўллари. 18.30 — СССР халқ артисти С. Қобулова куйлайди. 19.20 — Ёш композиторларнинг асарлари. 20.47 — Театр микрофон олдида. 23.37 — Дам олиш концерти.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ
(«Советский Узбекистан»)
Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР
Издается на узбекском языке

Редакция адреси: 700083, ГСП, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.

Хатлар ва оммавий ишлар бўлими телефонлари — 33-21-43, 32-53-16, 32-53-20, 32-53-21, 33-11-49, 32-54-06.

Р.— 08894. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. В. — 166. ИНДЕКС 64583. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12